

HÉTSZINVIRÁG ÓVODA

Játssz, Mozogj, Ügyesedj!

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette: Pestszentlőrinc Hétszínvirág Óvoda nevelőtestülete

Jóváhagyta: Böröczki Zoltánné
óvodavezető

2018.

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	5
2	Az óvoda bemutatása.....	6
2.1	Az óvoda jellemző adatai.....	6
2.2	Óvodánk bemutatása	7
2.2.1	Személyi feltételek	9
2.2.2	Tárgyi feltételek.....	9
3	Óvodakép, gyermekkép.....	12
3.1	Játssz! Mozogj! Ügyesedj! Pedagógiai programunk célja	12
3.2	Nevelésfilozófiánk.....	12
3.3	Gyermekkép.....	12
3.4	Óvodakép.....	13
3.5	Pedagóguskép.....	14
3.6	Nevelési Alapelveink.....	14
3.7	Általános nevelési feladataink.....	15
4	Óvodai nevelés általános feladatai	16
4.1	Az egészséges életmód alakítása.....	16
4.1.1	Étkezés.....	17
4.1.2	Testápolás.....	17
4.1.3	Öltözködés.....	18
4.1.4	Mozgás	18
4.1.5	Pihenés	18
4.1.6	Egészségvédelem.....	19
4.2	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	20
4.3	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	23
4.3.1	Az óvodai élettevékenységi formáiban előforduló anyanyelvi nevelés lehetőségei:	24
5	Tudatos óvodai élet tervezése és szervezése	28
5.1	Óvodai élet tervezése és szervezése	28

5.1.1	Hetirend.....	30
5.1.2	Napirend.....	31
5.2	Az óvodai nevelőmunka tervezése	32
5.2.1	Csoportok nevelési terve és értékelése	33
5.2.2	Tanulási tartalmak tervezése	34
5.3	A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését szolgáló dokumentumok.....	34
6	Óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	36
6.1	Játék.....	36
6.1.1	.Játékfajták:	37
6.1.2	Fejlődés eredménye az óvodás kor végén	39
6.2	Verselés, mesélés	40
6.2.1	Fejlődés eredménye az óvodás kor végén	41
6.3	Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc.....	42
6.3.1	Fejlődés eredménye az óvodás kor végén	45
6.4	Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka.....	46
6.4.1	Fejlődés eredménye az óvodás kor végén	48
6.5	Mozgás.....	49
6.5.1	Rendszeres mozgásra szoktatás elvei	49
6.5.2	Mozgásfejlesztés	50
6.5.3	A mozgásfejlesztés területei	52
6.5.4	Fejlődés eredménye az óvodás kor végén	54
6.6	Külső világ tevékeny megismerése.....	54
6.6.1	Téri, formai, mennyiségi megismerés	57
6.6.2	Fejlődés eredménye az óvodás kor végén	57
6.7	Munka jellegű tevékenységek	58
6.7.1	Fejlődés eredménye az óvodás kor végén	60
6.8	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	61
7	Esélyegyenlőség – gyermekvédelem.....	63
7.1	Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	65
7.2	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	66
7.2.1	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek	66
7.2.2	Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	67

7.2.3	Kiemelten tehetséges gyermek.....	69
8	Ünnepek, jeles napok, hagyományok	70
9	Fejlődés jellemzői óvodáskor végére és az iskolába lépés feltétele	73
10	Óvoda kapcsolatrendszere	75
10.1	Óvoda-család.....	75
10.2	Óvoda – bölcsőde.....	76
10.3	Óvoda – iskola	76
10.4	Az óvoda egyéb kapcsolatai	77
10.4.1	Fenntartó.....	77
10.4.2	Pedagógiai Szakszolgálatok	77
10.4.3	XVIII. kerület SOFI óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény.....	77
10.4.4	Gyermekorvos, fogorvos, védőnő	77
10.4.5	Család-és gyermekjóléti szolgálat	77
10.4.6	Kárpát-medence magyar nyelvű intézményével.....	78
11	Szolgáltatásaink.....	78
12	ZÁRSZÓ	79
13	Felhasznált irodalom	80
14	Legitimációs záradék	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
15	Melléklet.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
15.1	A gyermek megismerésének, fejlődésének nyomon követését szolgáló eszköz	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
15.2	A játékos mozgásfejlesztés felépítése és mozgásanyaga	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
15.1	melléklet.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
	A gyermek megismerésének, fejlődésének nyomon követését szolgáló eszköz	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
15.2	melléklet.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

1 Bevezetés

A „Játssz, Mozogj, Ügyesedj” nevet viselő óvodai programunk Az Óvodai nevelés országos Alapprogramja alapján készült, és átfogja az óvodáskor nevelő – fejlesztő munkáját.

Programunkban megőriztük nevelési gyakorlatunk értékeit, beépítettük a korszerű óvodai gyakorlat haladó irányzatait, és a 2011. évi CXCV. köznevelési törvénynek megfelelő tartalmat. Felhasználás szintjén az alábbi nevelési programokból merítettünk:

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex Prevenció Óvodai Program, Budapest 1997.

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Szolnok 1997.

Patócs Béláné: Mozgás műveltség Fejlesztő Óvodai Nevelési Program

Programunk az érték közvetítés mellett kiemelten kezeli a játékot és a játékos mozgásfejlesztést, a testséma, térirányok, a testi képességek fejlődésének elősegítését, a mozgásigény kielégítését, a mozgástanulást.

A nevelés során arra törekszünk, hogy a gyermekek testileg, lelkileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak, képességeik kibontakozhassanak, úgy hogy boldog gyermekkorukat megőrizzék.

Az intézmény ellátja az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek fejlesztését.

Az intézmény a Budapest, XVIII. kerület SOFI óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény gyógy- és fejlesztőpedagógusaival együttműködve a körzetébe tartozó enyhe értelmi fogyatékos és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességeivel küzdő sajátos nevelési igényű gyermekeket ellátja, amennyiben azok a többi gyermekekkel, együtt nevelhetőek, oktathatóak.

Pedagógiai programunkat ajánljuk mindazon szülőknek, akiknek fontos, hogy gyermekeik derűs óvodai légkörben, biztonságos körülmények között nevelődjenek, bontakoztathassák ki személyiségüket.

2 Az óvoda bemutatása

2.1 Az óvoda jellemző adatai

A költségvetési szerv neve:

Pestszentlőrinci Hétszínvirág Óvoda

Székhelye:

1182 Budapest Halomi út 113/a. Tel.: 290-96 22.

Az alapítás éve:

1976.

A költségvetési szerv alapítására, átalakításra, megszüntetésre jogosult szerv neve:

Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata

1184 Budapest Üllői út 400.

A költségvetési szerv irányító szerve:

Budapest, XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre

Önkormányzata Képviselő-testülete

1184. Budapest, Üllői út 400.

A költségvetési szerv fenntartója:

Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata

1184 Budapest Üllői út 400.

A költségvetési szerv típusa:

Óvoda

Csoportjainak száma:

8 csoport

Maximális gyermeklétszám:

214 fő

A költségvetési szerv működési köre:

Az óvoda a körzeti óvodai feladatokat jogszabályban előírt feltételeknek megfelelően látja el.

Közfeladata:

Óvodai ellátás

Szakmai alaptevékenysége:

Ellátja 3 éves kortól a tankötelezettség kezdetéig a gyermekek óvodai nevelését, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését és az óvodai étkezést.

Államháztartási szakágazat száma és megnevezése:

851020 Óvodai nevelés

Alaptevékenységének kormányzati funkciók szerinti besorolása:

091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai.
096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

2.2 Óvodánk bemutatása

Óvodánk 1976-ban épült, Pestszentlőrinc Ganz Kertvárosi részében.

A kertvárosi, családi házas környezet, a csend, a tiszta levegő jó alapot ad a gyermekek egészséges fejlődéséhez.

Az intézmény rendkívül előnyös területi elhelyezkedésén túl, nagy előnye, hogy egy gyermekcentrum része. Tőszomszédságában bölcsőde és iskola van. Parkosított udvarával megnyerő benyomást kelt.

A 6 csoporttal működő nagy óvoda ideális feltételeket nyújt a gyermekek neveléséhez, az egészséges és biztonságos óvodai élethez. A gyermekcsoportoknak saját mosdójuk, öltözőjük van, így minden csoport saját ritmusában élheti a napi életét.

Ez a bölcsőde épületében üzemelő két csoport feltételrendszeréről csak részben mondható el. A kisebb mozgástér, a közös mosdóhelyiség az itt lévő csoportoktól összehangolt napirendet, és alkalmazkodást követel meg.

Épületbelső

Az óvoda felszerelése, berendezésének kialakítása során arra törekszünk, hogy az a gyermekek biztonságát, az egészség védelmét és mozgásterének biztosítását szolgálja.

Az épületbelső, kiemelten a csoportszobák bútorai, tárgyai megfelelő méretük mellett a könnyű mozgathatóságot teszik lehetővé, és jól szolgálják a mozgástér növelését. Minden tárgyi felszerelés, amit a gyermekek használnak, hozzáférhető és biztonságos.

A csoportszobák jó feltételeket nyújtanak a különböző tevékenységek gyakorlására, a sokszínű játéokra.

A gyermekek változatos mozgásigényének kielégítésére jó lehetőséget nyújt a csoportszobák tagolhatósága és a termekben lévő mozgásfejlesztő eszközök. A kuckós, zugos berendezés nemcsak a különböző tevékenységet folytató gyermekek nyugalma, hanem az intimitást is szolgálja. A kedvezőbb fényviszonyok érvényesülése érdekében, valamint a parkosított udvar látványának fokozottabb érvényesítése miatt a csoportszobák ablakainak csak a felső részét

fedjük el függönyökkel.

Udvar

Színtere és kiszolgálója a szabadban végzett tevékenységeknek. A csoportszobákhoz kapcsolódó teraszok sokféle manuális tevékenység folyamatos végzéséhez nyújtanak lehetőséget. Az erős tavaszi, nyári napsütés ellen napellenzők védenek. A csoportokra kialakított udvar füves és kavicsos részekkel tagolt, amit homokozók, hinták, változatos mozgáskombinációra készítő játszószerkek gazdagítanak. Az udvari játéktevékenységek tudatosan megtervezettek, következetesen, pedagógiai célokkal meghatározottak.

Az udvarok berendezése, kialakítása lehetőséget nyújt a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, szervezett mozgásfejlesztésre, valamint az edzési lehetőségek széleskörű kihasználására. Az eszközök beszerzése során a pedagógiai célok megvalósulásának lehetőségét vesszük figyelembe.

Tornaterem

Tágas, jól felszerelt, mobilizálható eszközökkel, tükörrel ellátott tornaterem hatékony színtere a mozgásigény kielégítésének, és a mozgásfejlesztésnek.

2.2.1 Személyi feltételek

Az óvoda dolgozói	A munkakör betöltéséhez szükséges végzettség	Dolgozók száma
Óvodapedagógus	Felsőfokú-, főiskolai végzettségű	16+1 (óvodavezető)
Pedagógiai munkát segítő: pedagógiai asszisztens	érettségi + (szakképesítés) érettségi	2 1
Pedagógiai munkát segítő: csoportos dajka	szakm.+dajka szakképesítés érettségi+ dajka szakkép.	6 2
Óvodatitkár	érettségi + (szakképesítés)	1
Egyéb technikai dolgozók	a munkakör betöltéséhez szükséges iskolai végzettséggel rendelkeznek	5

2.2.2 Tárgyi feltételek

Nevelési programunk bevezetése óta tudatosan folyamatosan fejlesztjük eszközrendszerünket nevelési céljaink elérése érdekében. A fejlesztés során a kötelező eszköz és felszerelésjegyzékben foglaltak mellett a mozgásfejlesztő eszközök gazdagítására törekszünk. Rendelkezünk azokkal az eszközökkel, amelyek a gyermekek foglalkoztatásához, képességfejlesztéséhez szükségesek. Biztosítottak azok a tárgyi feltételek, melyet előír a kötelező eszköz és felszerelés jegyzék.

A szerepjátékra inspiráló eszközök mellett minden csoportban megtalálhatók a gyermekek fejlettségének megfelelő képességfejlesztő eszközök. A vásárolt eszközök mellett az óvodapedagógusok is rendszeresen készítenek eszközöket a képességfejlesztéshez és játékhoz.

Nevelési programunk speciális megvalósítását az alábbi eszközrendszer biztosítja:

Nagymozgás fejlesztéshez:

3-4 éves			5-6-7 éves		
intézményi db.	csoportonként db.	Eszközök	intézményi db.	csoportonként db.	Eszközök
2	-	bicikli (3 kerekű)	12	-	bicikli (2 kerekű)
3	-	műanyag motor/ futókerékpár	12	-	roller
15	5	labda különböző méretben	15	5	labda különböző méretben
1	-	állatos mérleghinta (krokodil)	3	-	forgó mérleghinta
-	1	egyensúlyozó korong	-	1	egyensúlyozó korong
-	-	-	-	2 pár	lépegető henger
-	1	talicska	-	1	talicska
1	-	tölcsér	1	-	tölcsér
-	2	karika	-	2	karika
-	1	guruló deszka	-	1	guruló deszka
-	-	-	1	-	három ágú pörgő
-	1	bilibó	-	1	bilibó
-	1	bújócska cső	-	1	bújócska cső
1	-	trambulin	1	-	trambulin
1	-	billenő rácshinta	1	-	billenő rácshinta

Tornaterem:

db.	Tornateremi fejlesztő eszközök	db.	Speciális tornához:
2 db	Körkötél	15 db	Body-roll
1 db	Húzókötéll	15 db	gömb végű bot
28db	Labda	15 db	db fitt-ball labda
30db	Szivacs kézilabda	21 db	Bőr maroklabda
28db	Szivacs labda		
1db	Greiswald		
28db	Papírtégla		
28db	Váltóbot		
28db	Karika		
28db	Babzsák		
10db	Bója		
2db	Tornaszőnyeg		

Finommozgás fejlesztéshez:

csoportonként	3-4 éves	5-6-7 éves
2db	gyöngyfűző készlet	gyöngyfűző készlet
3doboz	dupló	lego ill. dupló
4 doboz	építőjáték	építőjáték
4 féle	puzzle	puzzle
1 kosár	építőkocka (műanyag, fa)	építőkocka (műanyag, fa)
2 csomag	gyurma	gyurma
1db	agyag	agyag
10 csomag	színes ceruza, filctoll, zsírkréta, barkács asztal, papírok (kézimunka)	színes ceruza, filctoll, zsírkréta, tű, olló, barkácskészlet + barkács asztal, papírok (kézimunka)

3 Óvodakép, gyermekkép

3.1 Játssz! Mozogj! Ügyesedj!

Pedagógiai programunk célja

A gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése a játékból adódó mozgásos helyzetek kihasználásával, valamint tervszerű, rendszeres játékos mozgással. A mozgást igénylő életmód megalapozásával a testi képességek és akarati tulajdonságok optimális kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő ütem figyelembevételével.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, egyéni fejlesztése speciális szakember segítségével, egyénre szabott fejlesztési tervvel történik.

3.2 Nevelésfilozófiánk

Meggyőződésünk, hogy a derűt, biztonságot sugárzó óvodai légkörben minden gyermek személyiségére a cselekvéssel szerzett tapasztalatok serkentőleg hatnak. Az óvodás korú gyermek legtermészetesebb tevékenysége - a játék, mozgás, játékos mozgás – során átélt tapasztalatai birtokában kiegyensúlyozottan és sokoldalúan fejlődik. Alakul én-tudata, a közösségben szerzett mozgásélmények örömmel töltik el. Hatásukra fejlődik a közösséghez való pozitív viszonya, fejlődik erkölcsi értékrendszere, értelme.

3.3 Gyermekkép

Minden gyermek sajátos egyedi öröklött tulajdonságokkal, személyiségjegyekkel rendelkező egyszeri, megismételhetetlen, fejlődő személyiség. Fejlődését meghatározza öröklött tulajdonságai, szociokulturális környezete, és a környezeti hatások. Az óvodás évek alatt minden gyermeket személyiségének, képességeinek megfelelő egyéni bánásmódban, és fejlesztésben részesítünk, hogy személyiségük kibontakozását elősegítsük. Törekszünk különbözőségek elfogadására - társadalmi, nemi - előítéletek lebontására.

Figyelembe vesszük a családi körülmények változását, a családhoz illeszkedő nevelési attitűdök alakulását.

Nevelőmunkánk eredményeképpen szeretnénk elérni, hogy személyiségükbe beépüljenek a pedagógusok által közvetített értékek. Vidám, pozitív gondolkodású, kreatív, önbizalommal rendelkező gyermekekké váljanak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében fontosnak tartjuk az együttnevelést és az esélyegyenlőség biztosítását.

Óvodánk kiemelten a játékra és a mozgás fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. Biztosítjuk a nap folyamán a játék természetes igényének kielégítését - spontán és szervezett módon egyaránt. A mozgás, mint kiemelt cselekvés és az idegrendszeri fejlődés, valamint a gyermeki játék alapja, minden tevékenységünkben tudatosan inspiráljuk, és e mellett a mozgásprogramunkkal szervezett rendszerben biztosítjuk. Fontosnak tartjuk a mozgást igénylő életmód megalapozását, a testi képességek és akarati tulajdonságok kibontakoztatását az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével

3.4 Óvodakép

Óvodánk a köznevelési törvény értelmében a gyermekek harmadik életévétől az iskolába lépésig, - önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

A gyermek nevelése során kiemelt feladatunk, hogy az óvónő – védő, szociális, nevelő – személyiségfejlesztő funkciók maradéktalan érvényesítésével, segítsük a gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlődését. Figyelembe vesszük az életkori és egyéni sajátosságokat, a gyermekenként eltérő fejlődési ütemet, valamint a gyermekek egyéni képességeinek kibontakoztatását. A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekben különösen fontosnak kell tartanunk a mással nem helyettesíthető szabad játékot, mely kiemelt szerepet kell, hogy kapjon.

Ennek érdekében nevelőmunkánk során a bizalomra épülő, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai légkörben a sokszínű, életkornak és fejlettségnek megfelelő gyermeki tevékenységek közül kiemelt szerepet szánunk a játéknak és a mozgásnak.

Arra törekszünk, hogy az óvodásainkban megteremtődjenek a következő életszakaszba / a kisiskoláskorba/ való átlépés belső pszichikus feltételei.

Minden gyermekünknek meg kell adnunk az egyenlő esélyeket, azáltal, hogy a hátrányokat igyekszünk csökkenteni. Fontos számunkra az emberi értékek közvetítése.

Óvodánkban minden gyermeket megillet személyiségének feltétel nélküli elfogadása, a szeretet, az együttérzés, szükségleteinek kielégítése, a fejlődését elősegítő egyéni bánásmód. A mi óvodánk az alapfunkciókon kívül foglalkozik a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésével és fejlesztésével.

3.5 Pedagóguskép

A pedagógusaink alapos, átfogó és korszerű pedagógiai és módszertani tudással rendelkeznek, hatékony ismeretszerzési, tanulásszervezési módokat alkalmaznak. A tudatos pedagógiai módszerek alkalmazásával támogatják a gyermekek kompetencia fejlesztését. A gyermeki ismeretszerzés során a játékoság, mozgás kiemelt helyen szerepel, előtérbe kerülnek a cselekvést szolgáló illetve szemléltetésre építő módszerek. Az IKT eszközök használatával segít, színesíti a tapasztalatszerzés tárházát.

Óvodapedagógus valamennyi nevelési feladat megoldásában a közösségi nevelés elvi megfontolásait, gyakorlati módszereit érvényesíti.

A pedagógus figyelembe veszi a gyermekek egyéni fejlődésének ütemét, képességét, tehetségét, szociokulturális háttérét, segíti a tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.

3.6 Nevelési Alapelveink

Nevelőmunkánk alapelvei szinkronban vannak Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott elvekkel.

Biztosítjuk és gondoskodunk:

- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkörről,
- a testi, erkölcsi és az értelmi képességek alakításáról a játékos cselekvéses tanulás során,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel a játékokra és a mozgásra,
- tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltségterületek közvetítéséről,
- a kisgyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésével, fejlesztésével, közösségben elfoglalt helyük megtalálásával,
- a hátrányos helyzetű, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek lemaradásának kompenzálásával, fejlesztésével,
- a nemzeti, nemzetiségi, továbbá a migránsszülők gyermekeinek biztosítja az egyenlő hozzáférést, valamint az önazonosság megőrzését, ápolását, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét

3.7 Általános nevelési feladataink

- Szeretetteljes gondoskodás, családi légkör, a komfortérzet biztosítása, a gyermekek feltétel nélküli elfogadása.
- A gyermekek és a szülők jogainak tiszteletben tartása
- A gyerekek társas kapcsolatainak alakítása, a közösségi érzés erősítése.
- Az egészséges életmód igényességének kialakítása.
- Pedagógiai programunk a játékra és a mozgásra épül, ezért ezen keresztül tudatosan, célirányosan fejlesztjük a gyermekek testi, értelmi és érzelmi képességeit, erkölcsi tulajdonságait a differenciálás módszerével.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek és a szociális és/vagy kulturális hátrányokkal küzdő családok integrálása. Esélyegyenlőség biztosítása, és esetenként hátránycsökkentés.
- A társadalom által elvárt szakmai igényesség, innovációra való törekvés.

4 Óvodai nevelés általános feladatai

4.1 Az egészséges életmód alakítása.

Célunk:

Az egészséges életmód szokásainak kialakításával, gyakorlásával az egészséges életmód és életvitel megalapozása. A szükségletek kielégítésével a testi, lelki harmónia megteremtése, a testi fejlődés elősegítése.

Feladataink:

- A gyermekek egészséges fejlődését szolgáló biztonságos óvodai környezet kialakítása.
- Az egészséges életmód és az egészségmegőrzés szokásainak folyamatos alakítása.
- A magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- Az óvodapedagógus és a nevelő munkát közvetlenül segítők (dajka és pedagógiai asszisztens) az egységes szokásrend szerint nyújtsanak segítséget, irányítsák a testápolást, étkezést, öltözködést.
- A gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítése, egészségük védelme, edzése.
- A testi képességek, a harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének (a gyermek mozgásigényének kielégítése) elősegítése.
- A testi rendellenességek megelőzése, illetve korrekciója, szükség esetén szakember bevonásával.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése során egyéni bánásmód alkalmazása. Fejlesztésük a szakember által javasolt tervek szerint és a szülővel együttműködve gondozó, pre- és korrekciós testi-lelki nevelési feladatok ellátása.
- A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészséges életmódra nevelése az egészségtudatuk formálásával.

A gondozás egész óvodai életünket átszövi. A gyermekek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti a növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetükhöz, az egészséges életmód kialakulásához. Megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit, ezzel hozzájárul az egész személyiség alakulásához.

Az egészséges személyiségfejlődés fontos meghatározója a gyermek és felnőtt közötti jó kapcsolat. A gondozási tevékenységek együttes végzése során arra törekszünk, hogy a gyermekek elsajátítsák a tevékenységeket, megismerjék az eszközök helyes használatát, a tevékenységek hasznosságát.

A gondozási tevékenységek során fontosnak tartjuk, hogy ismerjük a gyermekek otthoni szokásait is. A gyermek óvodába lépésekor a szülővel együtt anamnézis lapot töltünk ki, mely segít megismernünk a gyermek környezetét, szükségleteit, érzelmi életét.

Az óvodába lépéskor a gyermekek az önkiszolgálásban különböző fejlettségi fokon vannak, és e téren is eltérő ütemben fejlődnek. Célunk, hogy a gyermek képességeihez mértén optimálisan fejlődjön.

Testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálási tevékenységek közben természetes módon fejlődik és fejleszthető a gyermek. Az önkiszolgáló feladatok végzése alakítja a gyermek énképét, és segíti önállóbbá válását a rá bízott feladatok sikeres teljesítésével.

Nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy minden tevékenységet tudatos, pontos szóbeli megerősítéssel kísérjünk. Fontosnak tartjuk, hogy a gondozási tevékenységekre a napirendben elegendő időt biztosítsunk, hogy minden gyermek nyugodt, kiegyensúlyozott és türelmes légkörben saját tempójának megfelelően végezhesse személyével kapcsolatos feladatait

4.1.1 Étkezés

A növekedés és fejlődés fontos meghatározója a táplálkozás. Az étkezés megszervezése, és kulturált lebonyolítása fontos gondozási feladatunk. Az ízlésesen terített asztal látványa étvágyfokozó, igényességre, kulturált viselkedésre készítet. Ennek érdekében különös figyelmet fordítunk az esztétikus terítésre, tálalásra, a nyugodt feltételek megteremtésére.

Az étkezéseket mindig azonos időpontokban szervezzük, mert így alakulnak ki és erősödnek meg a táplálkozási reflexek.

A folyamatos reggeli és a délutáni étkezés esetén is ügyelünk arra, hogy az étkezések között 2-3 óra teljen el, hogy a gyermekek gyomra a következő étkezésig kiürülhessen.

A gyermekek különböző táplálkozási szokásait a szülők segítségével megismerjük, és ezeket a szokásokat, kellő toleranciával kezeljük. A kezdeti étvágytalanságot elfogadjuk, nem erőltetjük az étkezést. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a nap bármely szakában ihassanak.

Az étkezésnél megnevezzük az ételek nevét, az ízeket, illatokat, színeket, ezzel segítjük a keresztcsatornák fejlődését. A korszerű táplálkozási szokások kialakítása és a vitaminok pótlására napi rendszerességgel fogyasztunk gyümölcsöt, zöldséget, melyet a szülők segítségével biztosítjuk a gyermekek számára.

A terítés során az eszközök fogásával, hordásával, célszerű mozgatásával járó feladatok elősegítik a kéz apró, finom izmainak erősödését. A célirányos mozgás során megtanulják a megfelelő izommozgatást, fejlődik a szem-kéz koordinációjuk.

4.1.2 Testápolás

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, WC- használathoz úgy alakítjuk a feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan önállóan végezhessek ezeket a teendőket, fejlettségüknek, egyéni szükségleteiknek megfelelően.

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. A testápolási műveletek az óvónő és a gyermekek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését segítik elő. Minél fiatalabbak a gyermekek annál nagyobb figyelmet fordítunk a felnőtt segítségadására, a gondozási feladatok technikai elsajátítására.

Testápolás során különös gondot fordítunk az érzékszervek védelmére, és ezt a gyermekekben

is tudatosítjuk.

Az óvodapedagógus és a gondozási feladatokba besegítő dajka mutatja, és magyarázattal kíséri a teendőket. Tevékenység közben a gyermek megismerkedik testével, a testrészekkel, térirányokkal. A mosdóban, csoportszobában felszerelt tükrök segítségével kontrolálni tudják tevékenységük eredményességét

4.1.3 Öltözködés

Az óvónő és a szülő közötti együttműködés eredménye az időjáráshoz alkalmazkodó réteges, praktikus öltözködés.

Az öltözködés szervezettségére a kezdetektől fogva ügyelünk és biztosítjuk a feltételeket.

Már a beszoktatás alatt együtt végezzük a teendőket, hogy tanulhassák a fogásokat, a sorrendiséget.

A gyermekek az időjárás és a terem hőmérsékletének, valamint egyéni igényüknek megfelelően vehetik le és fel ruhadarabjaikat.

4.1.4 Mozgás

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben, kedvezően hat a szervezet fejlődésére. Elősegíti a légző és keringési rendszer, a csont és izomrendszer fejlődését.

Programunkban sokféle játékos mozgáslehetőséget biztosítunk. Arra törekszünk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat egyénileg gyakorolják sokféle mozgásfejlesztő eszközzel. Lépegetők, egyensúlyérzékelők, ugráló labdák és udvari játszószerkek.

Emellett szervezett mozgástevékenységekkel is elősegítjük a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében, a napi frissítő torna mellett naponta szervezünk játékos udvari mozgást, melyet beépítünk a gyermekek mozgáskultúrájába.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek a szabadban és a teremben megfelelő kényelmes öltözékben legyenek, mely nem akadályozza őket a mozgásban.

4.1.5 Pihenés

A gyermekek alvásszükséglete kielégítésének egy része az óvodára hárul. A pihenéshez alapos szellőztetéssel, és folyamatos légcserével biztosítjuk a tiszta levegőt.

A kényelmes pihenéshez a gyermekeknél ruhakönnyítést végzünk. Levetetjük a szorító ruhadarabokat, a hajból kivetetjük a csatokat, pántokat.

Nyugodt légkört biztosítunk – az alvás hangulatához illő mese, halk zene – és figyelembe vesszük a gyermekek eltérő alvásigényét. Egy órai nyugodt pihenés után lehetővé tesszük, hogy a nem alvó (nagy csoportos) gyermekek csendes tevékenységet folytathassanak. (rajzolás, könyvnezegetés, asztali játék)

4.1.6 Egészségvédelem

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermekek egészségének megóvását. Nagy hangsúlyt fordítunk a higiéniai szokások betartására, a környezet tisztántartására, szükség szerint fertőtlenítésre, az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre.

Az időjárástól függően a napi tevékenységek legnagyobb részét szabad levegőn szervezzük. A teremben való tartózkodáskor biztosítjuk a levegőcserét, fűtési idényben párologtatókkal a megfelelő páratartalmat.

Anamnézis felvételével felderítjük a ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségeket. Az óvodában megbetegedett gyermekeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozzuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek.

A védőnői - orvosi szűréseken túlmenően folyamatosan figyelünk a gyermekek látására, hallására. Szükség esetén az orvos vizsgálatát kérjük.

Az óvodás korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást, gerinc deformitásokat. Ennek megelőzésére és korrigálására, illetve a lábboltozat erősítésére igénybe vesszük a gyógytornász segítségét, és a gyermekek szervezett mozgásanyagába ezeket a gyakorlatokat mi is beépítjük.

A gyermekek egészséges életmódjában fontos szerepet játszik a mindennapi edzés. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít.

A mozgás szükséglet kielégítése érdekében naponta szervezünk különböző mozgásos - ügyességi játékokat. A napirendet úgy szervezzük meg, hogy a téli időszak kivételével naponta legalább kétszer tartózkodjunk a szabad levegőn.

A víz edző hatását zuhanyozással, folyamatos vízpermettel biztosítjuk a meleg nyári napokban. Figyelembe vesszük a gyermekek közötti egyéni különbségeket, egészségi állapotukat, és fokozott folyadék szükségletüket. Óvjuk a gyermekeket a felégéstől, a napszúrástól.

Edzési lehetőségeket nyújt még a kerékpározás, rollerezés, téli időszakban a szánkózás, csúszkálás.

A hurutos légúti megbetegedések megelőzésére az őszi, téli, kora tavaszi időszakban rendszeresen használjuk a só szobát. A bölcsőde épületében lévő gyermekek ezt délutánonként a szülővel együtt használhatják. A szervezet kondicionálása, frissítése érdekében naponta szervezünk játékos tornát, lehetőség szerint a szabad levegőn.

Törekszünk gyermekeink környezettudatos magatartásának megalapozására.

Az egészséges életmóddal együtt járó tevékenységek során fejlődik a gyermekek szóincse, ismereteik bővülnek, és beépülnek a mindennapi beszédükbe.

4.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk:

A gyermekek érzelmi kiegyensúlyozottságának, egyéniségének kibontakoztatása a közösségen belül, a közösség normái szerint, a társas kapcsolatok elősegítése.

Feladataink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör, pozitív attitűd kialakítása. A befogadástól kezdve törekszünk arra, hogy kedvező hatások ériék a gyermekeket: az óvodapedagógus-gyermek, a dajka-gyermek, és a gyermek-gyermek kapcsolatot is pozitív érzelmi hatások jellemezzék.
- Élmény befogadás, az érzelmek kifejezőképességének, érzelmek irányításának, a szeretet, és a kötődés képességének fejlesztése.
- A társas kapcsolatok kialakításánál figyelünk arra, hogy az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő készségek formálódjanak, erősödjenek, neveljük a gyermekeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődésére.
- Az énkép, önismeret, önértékelés fejlesztése a gyermekek megnyilvánulására, teljesítményére adott konkrét, pozitív megerősítések által. Figyelemmel kísérjük a gyermekek én-tudatának alakulását, teret adunk az önkifejezésre, valamint arra, hogy a gyermekek megértsék, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A gyermekek szűkebb és tágabb környezetének, valamint a keresztény kulturális értékek megismertetésével elősegítjük a szülőföldhöz való kötődés alapjainak segítését, a hazaszeretet érzelmi megalapozását.
- Erkölcsi értékek alakítása, a kommunikációs formák kibontakoztatása. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az erkölcsi értékek alakulásánál az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, önfegyelem, feladattudat, szabálytudat, kitartás fejlesztése különösen fontos számunkra. Ebben az életkorban legfontosabb a szokás és normarendszer megalapozása. Programunknak megfelelően törekszünk ezeket a feladatokat megvalósítani: pl.: Hétszínvirág hét (Sport délután).
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek befogadása, elfogadtatása csoporttársaikkal;- az akadályozottság milyenségéből adódó feladatok szerinti érzelmi nevelés és szocializációjuk segítése, együttműködve az ágazati jogszabályban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek inkluzív nevelésének elősegítése.

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket barátságos, otthonos, szeretetteljes, derűs, légkör vegye körül, melyben az óvodapedagógusok, és az óvoda valamennyi dolgozója szeretetteljes, elfogadó viselkedésmintákat közvetít a gyermek felé. Ezek együttes hatása indítja el a gyermek érzelmi kötődését társaihoz és a felnőttekhez.

Ebben a légkörben a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni személyiségjegyeiket figyelembe véve biztosítunk sokféle tevékenységet, inger gazdag környezetet. Arra törekszünk, hogy a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését ébren tartva, készíttetést érezzenek a játékeszközök kipróbálására, a felfedezésre. Figyelembe vesszük a gyermekek ötleteit, elképzeléseit. A tevékenységekhez a határok pontos megjelölésével nagy szabadságot biztosítunk.

Az óvodába lépéstől kezdődően segítjük a gyermeket abban, hogy elsajátítsa, megtanulja az egészséges önérvényesítés formáit. Ösztönző módszerekkel, elsősorban dicsérettel, pozitív példa kiemelésével segítjük ebben a tanulási folyamatban. A gyermekek pozitív személyiség jegyeinek kiemelésével, erősítésével, névnapok, születésnapok megünneplésével erősítjük a gyermek énképét, azt, hogy fontos mindannyiunk számára.

Kiemelt figyelmet fordítunk a lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, tartósan magányos, társtalan, illetve a kiemelkedő képességű gyermekekre. Fejlettségüknek megfelelően segítjük az egyéni képességek kibontakoztatását a szülőkkel együttműködve. Értelmi, érzelmi, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekek speciális nevelésére nagy figyelmet fordítunk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek közreműködésével. Fejlesztésüknél a gyermekek egyéni képességeihez igazodunk. Az óvodai nevelésünkben biztosítjuk a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nyelvi nevelését, integrációját. Amennyiben óvodánkba kerülne hazájukat elhagyó migráns kisgyermek, biztosítjuk számára interkulturális nevelését.

A gyermek közösségbe lépésének első momentuma a befogadás, melynek az a célja, hogy a gyermek minél rövidebb idő alatt tapasztalja meg a biztonságot, amely megalapozza és elősegíti személyiségfejlődését.

Óvodánkba nagyrészt meghatározott lakókörzetből érkeznek a gyermekek. A csoportok kialakításakor lehetőség szerint figyelembe vesszük a már kialakult kapcsolatokat (bölcsőde, szomszédok, barátok) és a szülők igényeit.

A befogadást megelőzően már az előjegyzés alkalmával lehetőséget adunk az intézmény megismerésére. Szervezett ismerkedő-nap keretén belül a gyermekek és a szülők betekinhetnek az óvoda életébe. Megismerik a környezeti sajátosságokat, megismerkednek az óvoda dolgozóival. Az ismerkedést segíti a felvételt követő szülői értekezlet, és a családlátogatás, melynek során megbeszéljük a befogadás módját, menetét.

Az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell-értékű legyen a gyermeki magatartás alakulása szempontjából.

A befogadásban mindkét óvodapedagógus, dajka és a pedagógiai asszisztens együtt vesz részt. Arra törekszünk, hogy egyénre szabottan szoktassuk be a gyermekeket (anyás beszoktatás, fokozatos időnövelés).

Már a befogadás ideje alatt a szokásoknak megfelelően végezzük a tevékenységeket, amit sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltatunk, figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit.

A gyermekek társas kapcsolatainak alakítása az óvónő-gyermek között létrejövő érzelmi kapcsolaton keresztül indul el. Ezen a kötődésen keresztül vezetjük be a gyermekeket a gyerek-gyerek kapcsolatokba.

A társas kapcsolatok alakításában fontos az óvodapedagógus segítőkész, modell szerepének érvényre juttatása, aki a társas érintkezés szokásai, viselkedésmintái megjelenítésével segíti a gyermeket a társakra találásban. A gyermekek érzelmvilágához kötődő közös célok, távlatok tovább erősítik ezt.

Ezt a nevelő hatást kihasználva a gyermekek érzelm és tapasztalat világához kapcsolódva tudatosan alakítjuk ki hagyományaink, jeles napjaink rendszerét.

A békés együttélés szabályait, szokásait, az erkölcsi normákat érzellemmel átítatva közvetítjük a gyermekek felé. Konfliktusok esetén is ezeknek megfelelően rendezzük a viselkedést, és arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy hasonlóképp viselkedjenek. Fogadják el egymás másságát a közösség normáin belül. Az összetartozás érzését erősítjük a csoport szimbólumokkal a közösség érdekében végzett munka kiemelésével.

A kezdetektől fogva arra törekszünk, hogy a közösségi szokások segítsék a gyermekek beilleszkedését, biztosítsák a közösségi élet nyugalmát, a közösségi érzelmek alakulását, megalapozzák és elősegítsék a közösségi magatartást. A szokásokat a gyermekek fejlettségét figyelembe véve folyamatosan csiszoljuk, finomítjuk. Arra neveljük, és ösztönözzük őket, hogy a társas érintkezés során e szerint viselkedjenek, és minél önállóbban alkalmazzák ezeket a szokásokat.

A gyermekeket a közösség érdekében végzett feladatok vállalására ösztönözzük, és arra, hogy keressék a társak, a csoport számára hasznos, örömet jelentő tevékenységeket. Fokozatosan alakítjuk és fejlesztjük felelősségtudatukat, konfliktustűrő és megoldó képességüket.

Arra törekszünk, hogy az óvodai élet minél több közös élmény átélésére adjon lehetőséget, melyek által tovább erősödik a gyermekekben a közösségi érzés. Ennek érdekében nyitunk a gyermekek előtt távlatokat, és teremtünk olyan alkalmakat, melyek során megtapasztalják, és kialakul kötődésük a szűkebb és tágabb óvodai környezethez, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja. Ezt elősegíthetjük rövidebb- hosszabb sétákkal, társintézmények látogatásával is - így szorosabb kapcsolatunk alakult ki a Kandó Ált. Iskolával, a Bambi Bölcsődével, a Rózsa Művelődési Házzal, a Pestimre Községi Házzal, a kerületi Szabó Ervin Könyvtárral, idősek otthonával. Kedvelt helyünk a közeli Kandó téri játszótér és a Kiserdő.

A közösségi érzést elősegíti és erősíti az ünnepeink, a gyermekmunkákból készített óvodai kiállítás, színházi élmények, kirándulás, a csoportok közötti programok szervezése.

4.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

A gyermeki érdeklődésre, kíváncsiságra építve a gyermekek fejlettségéhez alkalmazkodva az értelmi képességek kibontakoztatása, fejlesztése.

Olyan oldott, derűs légkör megteremtése, melyben a gyermek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédkészsége fejlődik és fejleszthető.

Feladatunk:

- Olyan, inger gazdag környezet biztosítása, amely lehetőséget ad a közvetlen tapasztalatszerzésre, az érzékszervek folyamatos bekapcsolásával (tapintás, látás, hallás, ízlelés, szaglás).
- Cselekedtetéssel, az érzelmi hatások fokozásával, kíváncsiság, érdeklődés felkeltésével eljuttatni a tapasztalaton alapuló gondolkodásig.
- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei:
  - Gondolkodás – alkotóképesség.
  - Valóság-hű, egyre pontosabb észlelés.
  - Figyelem összpontosítás.
  - Reprodukív emlékezet.
  - Valósághoz közelítő képzeletműködés.
  - Problémamegoldó és kreatív gondolkodás.
  - Fogalmi gondolkodás.
- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében feladatunk.
- Az anyanyelvünk ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Beszédre készítető légkör fenntartása, a gyermekek beszédkészségének fokozása nyelvi játékokkal, spontán beszédhelyzetekkel.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek értelmi fejlesztése korszerű óvodapedagógiai módszerekkel, a szülőkkel való partneri együttműködéssel.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztése. A fejlesztés feladata esetükben mindig egyénre szabott, egyéni bánásmódot igényel, speciális szakember segítségével valósul meg.

A gyermek érzékszervein keresztül, közvetlen tapasztalás útján ismeri meg az őt körülvevő világot. Ezért az értelmi nevelés, személyiségfejlesztés során arra törekszünk, hogy olyan tevékenységeket ajánljunk melyeket az ösztönző környezet biztosításával felkelthetjük a gyermekek, érdeklődését, kíváncsiságát. Mivel a gyermekek számára érdekes dolgok, történések motiváló erejűek, elindítják a spontán megismerés folyamatát. A megismerés folyamatában a közvetlen tapasztalatszerzésre, a minél több érzékszerv bekapcsolásával járó ismeretszerzésre, az ehhez kötődő érzelmi benyomásokra helyezük a hangsúlyt.

A játék a gyermek számára széleskörű tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít. Közvetlenül

cselekvések során ismerkedik meg a játékeszközök tulajdonságaival, kezelhetőségével, használatával. A társas kapcsolatok során tapasztalatot szerez az együttműködésről, az önérvényesítésről, megismeri saját képességeit, társait, a társak érzelmeit, belső tulajdonságait.

A játék nyújtotta sikerélmények hatására fejlődik emlékezete, kreativitása, problémamegoldó képessége, figyelem összpontosítása. Az értelmi képesség fejlesztésben fontos szerepe van a környezet nyújtotta érzelmi biztonságnak, a motivációs helyzeteknek, és az átélt élményeknek. A sikerélmények újra átélésre ösztönöznek, az emlékezeti bevésés intenzívvel válik, az érzelmi felfokozottság fokozza az értelmi fogékonyságot.

Nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy minden gyermeket egyéni sajátosságai, képességei szerint fejlesszünk, a gyermek fejlesztésére kidolgozott módszerek segítségével, a családdal együttműködve.

4.3.1 Az óvodai élettevékenységi formáiban előforduló anyanyelvi nevelés lehetőségei:

Játék

A játékidőben a felnőtt beszélgetése a gyermekekkel, a gyermekek beszélgetése a felnőttel, és a gyermekek egymás közötti kommunikációja bővíti a gyermekek szókincsét, fejleszti beszédképességét.

A gyermek verbális kifejezőkészsége a játék során spontán fejlődik. Számptalan lehetőséget ad a téri helyzetek színek, anyagok, megismertetésére a különböző kifejezések és mondatfajták használatára.

Szerepjáték során a beszéddel egyidejűleg megjelennek a metakommunikációs jelzések is, melyek a társak informálását és megértését is szolgálják. Gyakorolják a beszédmódokat, hogyan kell beszélni a különböző szituációkban, szerepekben. Használják a nonverbális jelzéseket (mimika, gesztus).

Barkácsolás során tudatosan megnevezzük a különböző technikákat, eszközöket a munka közben előforduló téri helyzeteket, relációkat.

A bábozás lehetőséget ad sok új fogalom, kifejezés megismerésére, gyakorlására. Nagy jelentősége van a hangutánzásnak, és a különböző érzelmi állapotok kifejezésének hanglejtéssel, hangszínnel, és a beszéd gyorsaságával. Gyakorolják az elbeszélő és a párbeszéd formákat, a hallgató gyermek is késztetést érez a beszédre.

Szabályjáték során a gyermekek állításokat, kérdéseket fogalmaznak meg, problémákat vetnek fel, szabályokat alkotnak.

Mesélés, verselés

Az irodalmi szövegek a szókézlet gyarapodásával, a kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok, hangutánzó hangulatfestő szavak megismerésével gazdagítják a gyermek kifejező képességét.

Fejlődik az egymás közötti kommunikációjuk, metakommunikációjuk. A népi mondókák segítik a helyes artikulációt, a magán és mássalhangzók tiszta ejtését. Új fogalmakat ismernek meg, gyakorolják a változatos szituációknak, érzelmi állapotoknak megfelelő beszédmódot.

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés elősegíti a hangképzést, a tiszta kiejtést. A hangsúly, a hangerő, a hanglejtés, a szabályos lüktetésű ritmus, a tempóváltás a gyermekek természetes beszédét gazdagítja. A mondókák a ritmikus szövegekben ismétlődő beszédhangokkal elősegítik a beszédhangok pontos észlelését, tiszta képzését, és a jó beszédritmus kialakulását. A dalokban, mondókákban, rigmusokban előforduló régies, és a tájnyelv szavai gyarapítják a gyermekek szókincsét. Eljuttatják a gyermeket a dallam és szöveg összhangjának megérezéséhez.

A gyermekek lassabban énekelnek, minthogy beszélnek, így a lelassított mondókák, énekek ismételtetése a helyes artikulációt, a pontos kiejtést segíti elő. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

A különböző technikák által használt kifejezések megismerésével bővül a gyermekek szókincsé. Az alkotások értékelése során véleményüket, gondolataikat egyre választékosabban fejezik ki. A beszélgetések alkalmat adnak a beszédfigyelem fejlesztésére.

A nyelvi, képi, formai ábrázolás gyakori együttes alkalmazásával a gyermekek elsajátítják, hogy az élményt, eseményt, érzést többféleképpen is ki lehet fejezni. A téri észlelés, a térbeli formai képzetek gazdagodásával az arányok, irányok nyelvi kifejezésének gyakorlásával fejlődnek a tanulási képességek.

A gyermekek szókincsé bővül a tárgyak, anyagok, szerszámok, technikák, cselekvések, eszközök megnevezésével. Pontosodik a téri relációk, névutók helyes használata. A formák, színek, hangulatok, érzések megfogalmazása megjelenik beszédükben.

Mozgás

A gyermekek elsajátítják a szakkifejezéseket. Kialakul az a képességük, hogy szóbeli elmondás alapján mozdulatokat, mozgássorokat jelenítsenek meg, összehangolják mozgásukat. A beszéd cselekvést szabályozó szerepe felerősödik. A testséma, a téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővül szókincsük. A légző gyakorlatokkal elsajátítják a helyes légzéstechnikát.

Külső világ tevékeny megismerése

A környezet megismerése sok olyan lehetőséget ad, amely lehetővé teszi az anyanyelvi nevelés széleskörű fejlesztését.

A környezetből kapott ismeretek, benyomások, tapasztalatok, ok-okozati összefüggések feltárása gazdagítja a gyermekek szókincsét, elősegíti a fogalomértést. A téri, formai, mennyiségi feladatok során bővül a gyermekek relációs szókincsé, elsajátítják a névutók helyes használatát, fogalmakat ismernek meg.

Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység keretében tág lehetőség adódik a komplex anyanyelvi nevelés megvalósítására. A gyermekekkel való közvetlen kapcsolat alapja a beszédhelyzetek kibontakozásának. Lehetőség nyílik a különböző érzelmi állapotok kifejezésére, a metakommunikációs jelzések használatára. A szabályok és az eszközhasználat elsajátításával a gyermekek új kifejezéseket tanulnak meg. Az elhangzó utasítások megértése elősegíti a beszédfejlődést, szókincsbővítést. Erősödik a beszédkapcsolatokon alapuló együttműködés.

5 Tudatos óvodai élet tervezése és szervezése

5.1 Óvodai élet tervezése és szervezése

Célja:

- A gyermekek életkorának és egyéni sajátosságainak megfelelő életritmus és rendszeresség kialakítása, az ismétlődések által érzelmi biztonság megteremtése.
- A gyermekek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez a folyamatos és rugalmas napirend, heti rend biztosítása, melyet a gyermekcsoportok óvoda pedagógusai alakítanak ki.
- A rugalmas napirend kialakításával megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek biztosítása, amely fejleszti a gyermekek együttműködő képességét, faladat tudatát.

Feladataink:

- A gyermekek szükségleteit, igényeit figyelembe véve a stabilitás, folyamatosság, rendszeresség, rugalmasság jegyében szervezett napirend, hetirend kialakítása.
- A gyermek komfortérzetéhez szükséges optimális körülmények biztosítása.
- Folyamatos szabad játék lehetőségeinek megteremtése, hiszen a gyermek számára a játék létforma, fejlődésének alapja, személyiségének tükrözője és fejlesztésének legfőbb eszköze.
- Mozgásos tevékenységek biztosítása az óvodai élet során (szabad mozgásos játékok, tervezett mozgások, játékos mozgásfejlesztés). A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, képet ad az általános fejlettségi szintjéről, fejlődés tempójáról.
- A gondozást kiemelten kezeljük, mivel az óvodapedagógus a gondozás során nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel, segíti önállóságának fejlődését együttműködve a pedagógiai munkát közvetlenül segítőkkel.
- A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása.
- A tevékenységbe ágyazott tanulás komplex készség és képesség fejlesztésének megteremtése (hely, idő, eszköz, élmény)
- Növekvő időtartamú, (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezése szervezése.

Gyermekcsoportjaink kialakításában elsősorban a homogén csoportok létrehozására törekszünk, mely összhangban van a szülők igényével.

Amennyiben az óvodába felvett gyermekek összetétele nem teszi ezt lehetővé, akkor a részben osztott csoportokat részesítjük előnyben. A csoportok kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, fejlettségét, a baráti kapcsolatokat a felnőttekhez való kötődést.

Az óvodapedagógusok munkarendjét úgy alakítjuk ki, hogy a gyermekek az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógussal vannak.

Az óvónő párok kialakításában a stabilitásra törekszünk, figyelembe vesszük a kölcsönös szimpátiát, az azonos szemléletet, de mindenekelőtt elsőbbséget élvez az óvoda, a gyermekcsoportok érdeke.

Óvodánkra jellemző, hogy a kialakult óvónő párokhoz, állandó dajkák kapcsolódnak, akik ismerik a csoportok szokásrendjét, nevelési célkitűzéseiket, feladataikat, és segítik a nevelés eredményességét. Ugyanez jellemző a nevelőmunkát segítő pedagógiai asszisztensekre is.

A csoportok napi és heti rendjét az óvodapedagógusok dolgozzák ki a gyermekek életkori sajátosságait, és a helyi körülményeket figyelembe vételével.

Az óvodai nevelés teljes időtartamában, a nevelési feladatok minden területére, az óvodai élet egészére kiterjed. A fejlesztés középpontjában a szokások alapozása, a képességek, készségek fejlesztése áll.

A tevékenységek tervezésénél a nevelés-tanulás komplex egymásra épülését szükséges figyelembe venni.

A tanulás lehetséges formái: a spontán játékos tapasztalatszerzés, a játékos cselekvéses tanulás, a gyermeki kérdésekre épülő ismeretszerzés, az utánzásos minta, modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása, az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, gyakorlati probléma megoldás.

Az óvodapedagógus maga dönti el, hogy az adott esetben kötetlen, illetve kötött szervezeti kereten belül kívánja elképzeléseit megvalósítani

A fejlesztési tartalmak szervezeti formái lehetnek: egyéni, páros, mikrocsoportos és frontális.

5.1.1 Hetirend

Hetirendünkben határozzuk meg a domináns tevékenységek sorát. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, aki a teljes nyitva tartás alatt foglalkozik a gyerekekkel. A hetente rendszeresen visszatérő tevékenységek biztosítják a különböző fejlesztési tartalmak harmonikus egyensúlyát. A heti rendben meghatározott domináns tevékenységek, az aktualitástól, spontaneitástól a szituációktól a gyermekek igényeitől, illetve az időpontokhoz kötött gyermekprogramoktól függően változhatnak.

Heterogén csoport összetétel esetén a gyerekek életkorának és fejlettségének függvényében alakul a választható tevékenységek aránya.

Hetirend minta

Csoport	Tevékenységben megvalósuló tanulás kötött vagy kötetlen formában	Heti alkalom	Kötetlen tevékenységek	Heti alkalom
Kis	Verselés, mesélés Mindennapi frissítő mozgás Mozgás (torna foglalkozás) Ének - zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	1 naponta 1 1 1 1	Játékos mozgásfejlesztés	2-3
Középső	Verselés, mesélés Mindennapi frissítő mozgás Mozgás (torna foglalkozás) Ének - zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	1 naponta 1 1 1 1	Játékos mozgásfejlesztés	2-3
Nagy	Verselés, mesélés Mindennapi frissítő mozgás Mozgás (torna foglalkozás) Ének - zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	1 naponta 1 1 1 1	Játékos mozgásfejlesztés	2-3
Vegyes	Verselés, mesélés Mindennapi frissítő mozgás Mozgás (torna foglalkozás) Ének - zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	1 naponta 1 1 1 1	Játékos mozgásfejlesztés	2-3

5.1.2 Napirend

Napirendünk biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységekhez. Rugalmassága a gyermek életkorához, szükségleteihez igazodik – különös tekintettel a SNI, HH, HHH, migráns, kiemelt figyelmet igénylő gyerekek.

Napirend minta	
Idő/óra	Tevékenység
6.30 – 7.00	Gyermekek fogadása, a gyermeki tevékenységek biztosításával az óvodai nap elindítása erre kijelölt teremben.
7.00 – 10.30	<ul style="list-style-type: none"> Játék, szabadon választott tevékenységek, közösség formáló játékok, beszélgetések, óvodapedagógus által tervezett tevékenység alapú tanulás a gyermekekkel, differenciált egyéni fejlesztés a különböző tevékenységek során, játékos mozgásfejlesztés testápolás folyamatos reggeli/tízórai
10.30 – 11.45	<ul style="list-style-type: none"> mozgásos játékok az időjáráshoz alkalmazkodva, szabadban levegőzés, testedzés, mindennapos frissítő torna só szoba használat.
11.45 – 13.00	Testápolási teendők, ebéd
13.00 – 15.00	Pihenés: A gyermekek életkorának és egyéni igényeinek megfelelően.
15.00 – 15.30	Testápolás, étkezés,
15.30 – 16.45	<ul style="list-style-type: none"> időjárástól függően játék a szabadban vagy a teremben, egyéni fejlesztés
16.45 – 17.30	A kijelölt csoportban szabadon választott tevékenység folytatása a szülő megérkezéséig.

Tevékenységek időtartama a napirendben 09. 01. –05. 31. között			
Tevékenységek	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Játék, tevékenység alapú tanulás, egyéb szabadon választott tevékenység	5 óra	6 óra	7 óra 20 perc
Mindennapi mozgás	10 perc	15 perc	20 perc
Előkészület az étkezéshez, étkezés	1 óra 30 perc	1 óra 15 perc	1 óra 15 perc
Öltözés, testápolás	1 óra 35 perc	1 óra 15 perc	1 óra
Pihenés, alvás	2 óra	1óra 30perc	1óra 30perc

Tevékenységek időtartama a napirendben 06. 01. –08. 31. között			
Tevékenységek	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Játék, tevékenység alapú tanulás, egyéb szabadon választott tevékenység	4 óra 35 perc	5 óra 40 perc	6 óra 45 perc
Mindennapi mozgás	10 perc	15 perc	20 perc
Előkészület az étkezéshez, étkezés	1 óra 30 perc	1 óra 15 perc	1 óra 15 perc
Öltözés, testápolás	1 óra 35 perc	1 óra 15 perc	1 óra
Pihenés, alvás	2 óra	1óra 30perc	1óra 30perc

5.2 Az óvodai nevelőmunka tervezése

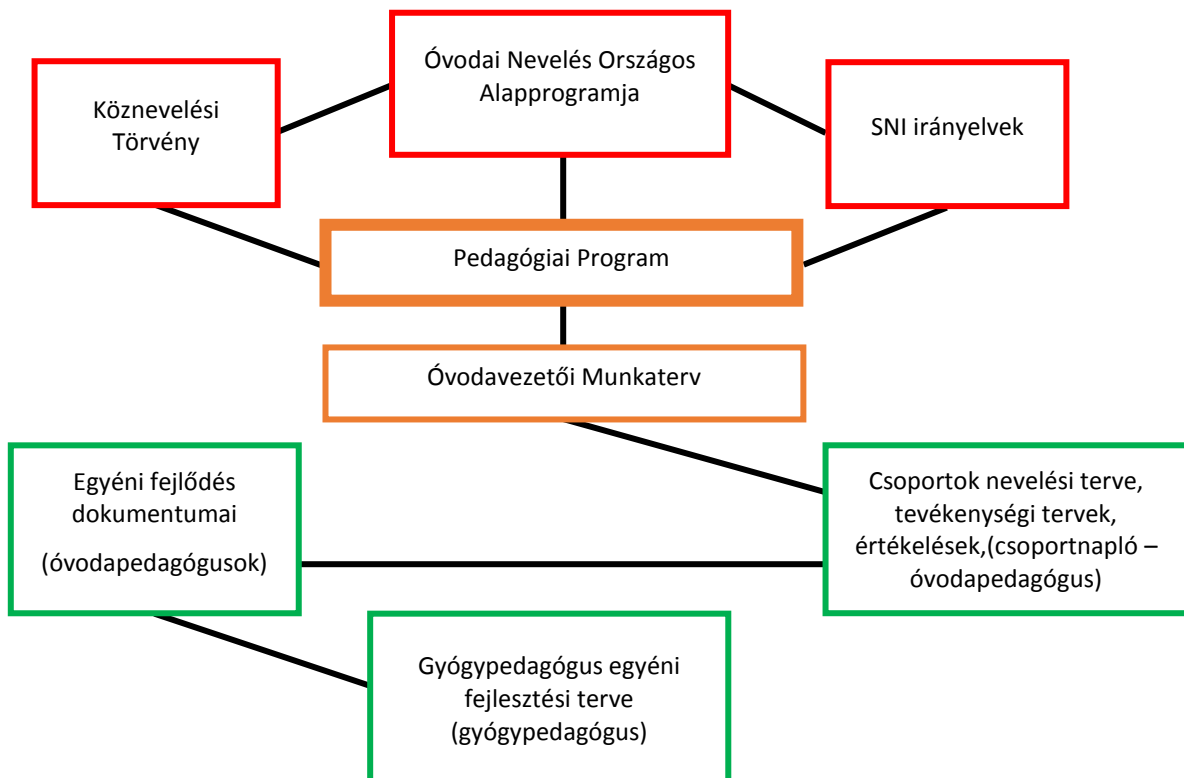
Célunk:

A tervezés módja, formája és tartalma koherens legyen a Pedagógiai Programban megfogalmazott alapelvekkel, célokkal, feladatokkal.

Feladatunk:

A pedagógiai tervezés struktúrájának kialakítása, elvek meghatározása.

Pedagógiai tervezés dokumentálásának struktúrája

5.2.1 Csoportok nevelési terve és értékelése

Célja:

A csoportok nevelési terve tartalmazza a

- nevelési célokat, feladatok megvalósítását,
- tevékenységi formákat, megvalósításuk folyamatát, elérendő célokat.

Feladat:

- Az éves nevelés terv elkészítése (következő időszakra terjed: adott nevelési év szeptember 01.-től augusztus 31.-ig)
- A féléves nevelőmunka értékelése (következő időszakra terjed: szeptember 01.-től január 31.-ig) és erre építve a további feladatok megjelölése (következő időszakra terjed: február 01.-től – augusztus 31.-ig)
- A második féléves nevelőmunka értékelése (következő időszakra terjed: február 01.-től – augusztus 31.-ig)
- A nyári élet tervezése (következő időszakra terjed: június 15.-től – augusztus 31.-ig) a vezető által kijelölt csoport naplójában kerül dokumentálásra.

A helyileg elkészített csoportnapló, tükrözi óvodánk sajátos arculatát, a Pedagógiai program általános feladatainak éves tartalmát, tevékenységek rendszerét:

- Szokás-szabályrendszer
- Balesetvédelem
- Egészséges életmódra nevelés
- Esélyegyenlőség, gyermekvédelem
- Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés
- Anyanyelvi nevelés
- Gyermeki tevékenységek (játék, mozgás, munka,)
- Tevékenységekben megvalósuló tanulás
- Verselés, mesélés
- Ének-zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- Játékos mozgásfejlesztés
- Külső világ tevékeny megismerése
- Munka jellegű tevékenységek
- Óvodai hagyományok, ünnepek, jeles napok, rendezvények

5.2.2 Tanulási tartalmak tervezése

Célja:

A tanulás tartalmi lehetőségeinek elkészítése a fejlesztő tevékenységekhez.

Feladat:

- Negyedévente az évszakoknak és a Pedagógiai Programban megjelölt témaköröknek megfelelő anyaggyűjtés elkészítése.
- A hetente tanulás témájának/tartalmának megfelelően a tematikus tevékenységi terv készítése

A módszereket, témákat, a fejlesztés ütemét, eszközeit szabadon megválasztva, a szituációkat figyelembe véve, az óvodapedagógus választja meg.

5.3 A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését szolgáló dokumentumok

Cél:

- A gyermeki fejlődés folyamatának nyomon követése az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.
- HH, HHH, SNI, BTM, migráns és kiemelt figyelmet igénylő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése.
- Részképesség zavarok feltárása a korrigálás érdekében.

Feladat:

- A gyermekek aktuális fejlettségi állapotát tükröző személyiségjegyekre kiterjedő megfigyelés.
- Fejlettségmérő lap vezetése a gyermekek egyéni fejlődésének folyamatáról.
- Egyéni fejlesztési javaslatok, módszerek elkészítése.
- A gyermek fejlesztése során elért eredmények rögzítése.
- Vizsgálati kérelmek benyújtása az eltérő fejlődési ütemű gyermekek esetében.
- Szülő tájékoztatása a gyermek fejlődéséről (fogadóórák)
- Óvodai szakvélemények

Fejlesztés folyamata:

Folyamat	Dokumentálás
Óvodával való ismerkedés (befogadás)	Anamnézis felvétele
Gyermekek egyéni fejlődésének megfigyelése, megfigyelések rögzítése	Egyéni értékelő lap (október)
Egyéni fejlesztési tervek elkészítése a 4 -5 és 5-6-7 éves korú gyermekek esetében	Egyéni fejlesztési terv elkészítése (október)
Egyéni fejlesztési tervek elkészítése a 3 – 4 éves gyermekek esetében	Egyéni fejlesztési terv elkészítése (november)
A gyermek fejlődésének értékelése az egyéni fejlesztés tükrében.	Értékelés (május)
Szükség esetén szakember bevonása	Feljegyzés a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációban

A gyermek megismerésének, fejlődésének nyomon követését szolgáló eszköz (1.számú melléklet)
(részben adaptálva: Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex prevenció óvodai program)

Fejlettség mérő lap	
Fő területei	
Testi fejlettség	testi fejlődés üteme súly magasság
Egészségi állapot	szervezet ellenálló képessége
Egészséges életmód jellemzői	mosdóhasználat öltözködés étkezés
Kondicionális képességek	erőnlét ügyesség gyorsaság állóképesség
Mozgásfejlettség	nagy-és finommozgás
Testséma	testkép, én-kép
Téri tájékozódás, a térbeli mozgás fejlettsége	tériorányok, térbeli viszonyok, jobb-bal oldal
Értelmi fejlettség	csoportosítás, időbeli relációk, figyelem, motoros feladat verbális visszaadása
Finommotoros koordináció fejlettsége	rajzfejlődés
Nyelvi kifejezőkészség fejlettsége	szókincs, beszédritmus, képolvasás, szövegviszaadás.
Szociális fejlettség	kapcsolatteremtés, beilleszkedés, feladatmegértés, feladattartás, érzelmi élet
Szociális érettség	önállóság, feladatvégzés, munkatempó, válasz tevékenysége akadályozására

6 Óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

6.1 Játék

Célunk:

A gyermekek személyiségének kibontakoztatása a játékon keresztül. Örömforrás legyen számukra melyben megjelenítik élményeiket, vágyaikat és fantáziájukat. A játék során fejlődjenek képességeik a szocializáció, a társas kapcsolatok területén is.

Az óvoda és óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Ezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
- A játékfeltételek folyamatos biztosítása (hely, idő, eszköz, élmény)
- A játékfajta tartamának gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak, érdeklődésének figyelembevételével.
- Beszédkészség, érzelmek és értelmi képességek fejlesztése a játéksituációk során.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek esetében a sajátos nevelési igény fokának, milyenségének megfelelően vonjuk be és fejlesztjük a gyermek játékát.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek érzelmi, szociális, értelmi fejlesztése a játék segítségével.

A szabad játék az óvodás korú gyermek alapvető tevékenysége, amely semmilyen más tevékenységgel nem helyettesíthető. Örömet, szórakozást jelent számára. Játék során érzelmeit, vágyait vetíti ki, tapasztalatokat szerez, megjeleníti, és kreatívan dolgozza fel környezetének jelenségeit, történéseit.

Alkotó kedvű játéklétkör akkor bontakozhat ki, ha a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel milyen játékot játszik, milyen témát dolgoz fel, és azt milyen eszközzel jeleníti meg. Mindezekhez a feltételeket folyamatosan biztosítjuk.

Annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott létkör kialakulását, a szabad játékot, a gyerekek ötleteinek szabad áramlását, az alkotó együttműködést, a baráti kapcsolatokat.

A gyermekek önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítva az indirekt irányítás felelősségét, alakítanak ki megfelelő játszóhelyet.

Csoportszobában lehetőséget adunk kuckók létrehozására. A meghitt mesesarok lehetőséget nyújt a dramatizálásra, bábozásra.

Rajzolásnak, festésnek, mintázásnak, szövésnek, barkácsolásnak állandó helyet biztosítunk a szükséges tárgyi feltételekkel együtt. A szabad játék folyamatosságát minden korcsoportban a rugalmas napirend biztosítja.

6.1.1 .Játékfajták:

Gyakorló játék:

Játékszerekkel, különféle anyagokkal végzett gyermeki manipulációk. Véletlen mozgásból, cselekvésből fakadnak, melyek ismétlése örömmel tölti el a gyermeket. Elsősorban a gyermek mozgásigényének és manipulációs vágyának kielégítésére szolgál. Játék során elsősorban az eszközök tulajdonságaival ismerkednek meg a gyermekek.

Építő konstruáló játék:

A gyermekek az építőjátékból, konstrukciós játékból, építő elemekből építményeket, játékszereket, tárgyakat hoznak létre. A spontán készült építményeket fokozatosan felváltják a bonyolultabb alkotások. Megjelenik az eredményességre törekvés. Az építőjáték során készült dolgokat a gyermekek gyakran használják egyéb játékaikban is.

Szerepjáték:

A szerepjátékban a gyermekek tapasztalataikat, eddigi ismereteiket, elképzeléseiket, hozzájuk fűződő érzelmeiket jelenítik meg. A felvállalt szerepen keresztül ábrázolják a valóságból számukra lényeges mozzanatokot. A gyermekek fejlődésük során egyre tökéletesebben utánozzák, valósítják meg játékaikban az őket körülvevő közvetlen és közvetett környezetükben élő emberek munkáját, emberi magatartását. Segíti a társas kapcsolatok fejlődését.

Dramatizálás, bábozás:

A gyermekek irodalmi élményéből fakad. A mesék megjelenítésekor a szereplők tipikus vonásait reprodukálják. Segít a társas kapcsolatok alakításában, helyes viselkedési minták elsajátításában, negatív élmények feldolgozásában. Az óvodapedagógus kezdeményezése indítja el, a gyermekek spontán vesznek részt benne. Így észrevétlenül alakítja viselkedésüket is.

Szabályjáték

Ezekben a játékokban a feladat és a szabály a domináns.

A játéktevékenység meghatározott eredmény elérésére irányul. A szabályok betartása morális magatartási követelményeket visz a gyermekek tevékenységébe.

Jellemzője, hogy pontos meghatározott szabályok között zajlik. A szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét.

Értelmi képességeket fejlesztő szabályjátékok

A különböző társas, memória, kártyajátékok, nyelvi játékok az értelmi képességek fejlődését segítik.

Mozgásos szabályjátékok

Domináns eleme az aktív mozgás.

A mozgásos játékok felölelik a gyermekek természetes mozgásának minden formáját, és ezek kombinációját. A gyermekek általános fizikai fejlődéséhez szükséges mozgásingerek biztosítását szolgálják.

A különféle eszközökkel, egyedül vagy társakkal végzett játékok elsősorban a gyermekek mozgásfejlődését, téri tájékozódását segítik.

A mozgásos játékok tartalmának gazdagsága, a feladatok változatossága, és életszerűsége, a mozgások széles skálája, intenzitásuk miatt fejlesztő hatásúak.

A 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, kivéve tisztálkodás, étkezés és pihenés idejét. Jellemző játékok a gyakorló játék, mely sok egyforma játékeszközt igényel. Főleg egymás mellett játszanak, az együttjátszás spontán szerveződik és rövid ideig tart.

A 4-5 éveseknél már megjelenik az együttjátszás igénye és a szabálykövető viselkedés.

5-6-7 éves gyermekek már összeszokott csoportokban játszanak, igénylik az együttjátszást, a közös cél érdekében vállalják a nem vonzó szerepeket is alkalmazkodnak a szabályokhoz.

Az óvodapedagógus a játékban

A gyermekek a környezetükben szerzett tapasztalatokat, élményeiket építik be játékukba. Arra törekszünk, hogy a gyermekek számára olyan élményeket biztosítsunk, melyek játékokra inspirálnak. A játéktémákhoz kapcsolódó eszközöket, kellékeket, egyéb kiegészítőket állandóan biztosítjuk. Segítjük a gyermekek játékát tovább fejlődni azáltal, hogy szerepeket vállalunk, együtt játszunk, modellt nyújtunk, szimbólumokat használunk, mintha helyzeteket teremtünk úgy, hogy ez ne gátolja a gyermekeket elképzeléseik megvalósításában.

Arra törekszünk, hogy mindig csak olyan szintű és mértékű segítséget nyújtsunk, amire a gyermeknek szüksége van. Közvetlen beavatkozásra abban az esetben kerül sor, ha a játék nem kívánt fordulatot vesz, ha veszélyeztetik egymás testi épségét, játékát, ha a gyermek magányos, szomorú, társtalan.

Kezdetben olyan egyszerű szabály és ügyességi játékokat választunk, amelyek könnyen betarthatók. Később lehetőséget teremtünk arra, hogy maguk is hozzanak létre szabályokat, a játék vezetői, szervezői legyenek.

A bábozás először a mi előadásunkban jelenik meg, jelenetek, problémahelyzetek megoldásában, pozitív érzelmek közvetítésében.

Később a gyermekek is élnek ezzel a lehetőséggel, a fakanál, sík ujj és kesztyű bábokkal megjelenítik a számukra kedves meséket, mondókákat, saját történeteiket.

Arra törekszünk, hogy minden csoportnak legyen kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják örömeiket, bánatukat, aki segít a helyes viselkedési szokások elsajátításában.

Mozgásfejlesztés a játékban

Az óvodás gyermek lételeme a mozgás, ezért fontos, hogy a játék alatt is lehetőséget nyújtsunk a mozgáshoz megfelelő eszközökkel.

A nagymozgásokat csoportszobánként változatos mozgásszerek biztosítják. Ezek a bújásra, mászásra, kúszásra, gurulásra adnak lehetőséget.

Udvaron a különböző méretű mászóakák, mászókötelek, hinták, egyensúlyozó gerendák és eszközök, szervezett futó-fogó játékok segítik a nagymozgást.

A különböző méretű építő, konstruáló játékok, karikák, kugli, gyöngyök, a barkácsoló és ábrázoló eszközök (különböző papírok, olló, tű, kalapács stb.) a szem-kéz koordináció, a finom mozgások fejlődését segítik elő. Szintén ezeket az érzékszerveket fejleszti még a homokozás, ugrókötelezés, ugróiskolák. Az udvaron előnyben részesítjük a különböző méretű labdákat, melyekkel kosaraznak, célba dobnak és különböző pályákat járnak be.

A mozgásos és szabályjátékok során a gyermekek érzelmeket tanulnak, és helyes magatartásformákat sajátítanak el - türelem, kitartás, akaraterő – fejlődik közösségi érzésük, felelősségtudatuk.

6.1.2 Fejlődés eredménye az óvodás kor végén

- Képesek több napon át ugyanabban a témában részt venni, játékaikban kiemelkedően jelentkezik a szerepjáték.
- Előzetes eltervezés alapján is készítenek bonyolult építményeket.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Élvezik a szabályjátékokat, képesek a szabályok betartására és elvárják azok betartását.
- A társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok: együttműködés, a szerephez való alkalmazkodás.

6.2 Verselés, mesélés

Célunk:

Változatos irodalmi élmények közvetítésével a mese, vers megszerettetése, a gyermekek érzésvilágának gazdagítása, erkölcsi érzékük fejlesztése. Az anyanyelv gazdag kifejező formáinak megtapasztaltatása, beépítése a gyermekek beszédébe.

Feladataink:

- A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtása
- A mesékhez, mondókákhoz kapcsolódó eszközök biztosítása
- A gyermekek egészséges lelki fejlődésének elősegítése, a képzelőerő fejlesztése
- Helyes nyelvhasználattal, mondat szerkesztéssel, az önkifejezés megalapozása
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél különös figyelmet fordítunk az anyanyelvi, irodalmi nevelésre. Minden gyermeknél az egyéni sajátosságok figyelembevételével járunk el.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek kommunikációs nevelése szókincs bővítéssel, a kifejezőkészség, beszédértés, beszédészlelés fejlődésének elősegítésével.

A mese, vers, nagy hatással van a gyermekek személyiségfejlődésére, a gyermek számára lelki szükséglet. A mágikussággal, csodákkal teli meseélmények, és a versek zeneisége a pozitív személyiségjegyek megalapozását segítik elő.

Általuk gazdagodik a gyermekek érzésvilága, szókincse. A mesék világában minden lehetséges, hisz a történeteket a varázslat irányítja. Az óvodás gyermek pedig otthonosan mozog ebben a világban. Fogékony a csodákra, természetesen éli meg, hogy a mesében minden megtörténhet.

A meséléssel, mondókázással, verseléssel nyújtott irodalmi élmény nevelőmunkánk mindennapi része.

Forrásaink alapját elsősorban a magyar népmesék, vers és mondóka gyűjtemények, klasszikus és kortárs irodalmi művek képezik.

A szervezett mese, vers tevékenység során megteremtjük azt az érzelmi légkört, mely segíti az átélést, a csodák megélését.

A mesék, mondókák megjelenítése során arra törekszünk, hogy szeretetteljes, érthető, kellemes beszédtonussal érzékeltsük a mesék, történetek fordulóit.

A gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő beszédhelyzeteket teremtünk.

Alkalmat adunk arra, hogy a gyerekek eljátsszák, elmondják, elbábozzák kedvelt meséiket, tovább szövik a cselekményt, történeteket találjanak ki, legyen ez az önkifejezésük egyik módja.

A 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódik, melyet népi mondókákból, rigmusokból, zenei hatású, játékos versekből állítunk össze.

Meséiket az egyszerű láncszerkezetű, állatokról szóló mesék jellemzik.

Az egyszerű meséken keresztül szoktatjuk a gyermekeket a türelmes, figyelmes hallgatásra.

Rövid jelenetek bemutatásával megismerik a bábokat.

Vers, mese, bemutatásához olyan kellékeket használunk, amely fokozza a képzeleti képek kialakítását.

A 4-5 éves gyermekek irodalmi anyagában a népi mondókák mellett megjelennek a bonyolultabb szerkezetű állatmesék, népmesék és a mai magyar írók meséi, költők ritmusélményt nyújtó versei. Az óvodapedagógus segítségével, bábbal is megjelenítik a meséket, mondókákat.

Az 5-6-7-8 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. A gyermekek mesetárát az állatmesék mellett a cselekményesebb népmesék, klasszikus tündérmesék és tréfás mesék, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei alkotják. Ez a korosztály a meseregényeket is szívesen hallgatja, a folytatásokat napokon keresztül izgatottan várja.

A gyermekek versanyagába beépítjük a népi mondókákat, kiolvasókat, találós kérdéseket, lírai verseket.

Arra törekszünk, hogy kiválasztott irodalmi anyag segítse a környezet megszerettetését, a néphagyomány-ápolását, az évszakok szépségének megismerését.

Minden alkalmat felhasználunk a kiolvasók, rigmusok ismétlésére, arra, hogy a gyermekek játszanak a rímes találós kérdésekkel, ismételgessék a korábban tanult verseket, meséket, mondókákat és ezeket bábbal, dramatikus játékokkal is megjelenítsék.

6.2.1 Fejlődés eredménye az óvodás kor végén

- Szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Meséket, történeteket tudnak kitalálni.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak a maguk szórakoztatására is.
- Számukra kedves mesét a mese cselekményének megtartásával, a mesében szereplő kifejezésekkel el tudnak mondani.

6.3 Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Célunk:

A közös éneklés, és játék örömeinek átélésével a gyermekek zenei ízlésének, esztétikai érzékének és zenei képességeinek fejlesztése.

Ismerjék meg a magyar népzenei kultúrát, hagyományokat életkoruknak megfelelő szinten.

Feladataink:

- Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.
- A közös éneklés, és a közös játékok megszerettetése.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének és mozgáskultúrájának fejlesztése népi gyermekjátékokkal, mondókákkal, és zenei képességfejlesztő eszközökkel.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél hatékonyabb eredmények elérésére ad lehetőséget az ének-zene. A pozitív irányú értelmi, illetve érzelmi fejlődés, a harmonikusabb mozgás - mely a zene hallgatása, elsajátítása, és gyakorlása által ér el eredményt - a gyermek sikerélményét, s ez által önbizalmának megerősödését szolgálja.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek érzelmi nevelését, a biztonságérzet növelését a zenei nevelés eszköztárával valósítjuk meg.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amelyek megszeretik az éneklést, mondókázást. Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek olyan mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg, melyek zenei anyanyelvünk művészi értékei. A zenei élményt igyekszünk többféle tevékenységhez kapcsolni, s erre a spontán adódó lehetőségeket is kihasználjuk a nap során. Fontosnak tartjuk, hogy ezek örömet nyújtsanak a gyermekeknek, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

3-4 éves korúak elsősorban a felnőttekkel játszanak ölbeli játékokat.

4-5 hangból álló énekes játékokat ismernek meg, melyeket játékos mozdulatokkal is eljátszanak.

A zenei készségeket, alapfogalmakat játék közben ismertetjük meg a gyermekekkel, és tapasztalatot szereznek a környezet hangjairól, ismerkednek a hangszerek hangjával. Fontos, hogy a kortárs művészeti alkotások és az énekes népi játékok fejlesszék a gyermekek zenei képességeit, és alakítsák zenei kreativitásukat. A zenehallgatás anyagánál figyelembe vesszük a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermek hovatartozását is.

A zenei anyag:

- 6-8 mondóka, ölbeli játékok, arc, kéz, ujj, lovagoltatók
- 8-10 énekes játék

Éneklési készségfejlesztés:

Óvónő segítségével egyszerre csoportosan körülbelül azonos magasságban éneklés.

Hallásfejlesztés:

- halk, hangos megkülönböztetése, beszéden, mondókán, éneken
- környezet hangjainak megfigyelése
- dallamjátékos hangszerek hangszínének megfigyelése

Ritmusérzék fejlesztés:

- egyenletes lüktetés, különböző játékos mozdulatokkal
- egyszerű mozgással az óvónő énekének, hangszeres játékának tempóváltás követése

Mozgás, térforma fejlesztés

Játékos mozdulatok egyénileg az óvónővel és kisebb csoportban.

Zenei formaérzék fejlesztése:

Egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolás.

A 4-5 éves gyermekekkel is játszunk ölbeli játékokat. Megismertetjük őket a csigavonalra, hullámvonalra, szerepcserére épülő játékokkal. A dalokat úgy válasszuk ki, hogy azokhoz utánozó mozdulatokat lehessen kitalálni. Énekelgetünk 4-8 motívumból álló énekes játékokat. Körjátékok során már a nehezebb mozgásanyag is megjelenik: szerepcsere, gyarapító, párválasztó.

A tiszta éneklés érdekében sok egyéni éneklést kezdeményezünk a nap során, kihasználjuk a spontán helyzeteket.

Zenei anyag:

- 4-5 mondóka
- 4-8 motívumból álló énekes játékok, műdalok 12-15

Éneklési készségfejlesztés

Óvónő indításával önállóan, gyerek segítségével tisztán együtt, jó szövegkiejtéssel éneklés.

Hallásfejlesztés:

- halk-hangos megkülönböztetése ének, beszéd, taps során
- magas-mély érzékelése gyakori önálló éneklés során
- oktáv és kvint távolságot térben mutatják, dal kezdőhangjának váltását átveszik
- jól ismert dalokat szöveg nélkül felismernek dúdolásról, hangszerről
- dallamotívumokat belső hallással halkán és hangosan kiemelnek

Ritmusérzék fejlesztés

- egyenletes lüktetés, járással, tapssal
- dalok, mondókák ritmusának kiemelése
- ritmuseszközök, hangszerek használata
- gyors és lassú beszéd, ének, mozgás, tempótartás képessége

Mozgás, térforma fejlesztése

Csoporttal együtt egyöntetű mozgás, esztétikus játékmozdulatok.

Zenei formaérzék fejlesztése:

Négy egységből álló motívum hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus és dallamvisszhang.

Zenei alkotókedv fejlesztése:

Dallamfordulatok kitalálása motívumokkal (név, köszönés).

Az 5-6-7-8 éves gyermekek szabálytartó képessége lehetővé teszi, hogy a bonyolultabb párcserés, kapus, hidas, sorgyarapító -fogyó játékokat is tervezzük, melyek e korosztály néptáncának is tekinthetők.

Az élő zenehallgatás kiválasztásánál a magyar népdalkincsre, a tréfás népdalokra, párosítókra, virágénekekre helyezzük a hangsúlyt.

A gyermekek tiszta éneklését gyakori egyéni énekléssel segítjük elő.

Zenei anyag:

- 6-7 mondóka
- 15-18 énekes játék
- 3-4 komponált dal

Éneklési készségfejlesztés:

- csoportosan és egyénileg önálló indítással tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban éneklés
- dallam és ritmusmotívumok visszaéneklése egyénileg és csoportosan
- tiszta éneklés

Hallásfejlesztés:

- halkabb, hangosabb, gyors és lassú fogalom párok megismerése és együtt gyakorlása
- dallamfelismerés dúdolásról, kezdő és belső motívumról
- sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése kis eltéréssel, zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás
- dallambújtatás rövidebb és hosszabb egységekkel, belső énekléssel folyamatos tempóban
- motívum visszaéneklés kitalált szöveggel csoportosan és egyénileg

Ritmusérzék fejlesztés:

- egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának megkülönböztetése, összekapcsolása
- ritmus visszhang visszaadása
- dalritmusok különbsége, kapcsolata, dalritmusok kiemelése, dallamfelismerés ritmusról
- ritmuseszközök használata
- gyors és lassú különbsége gyakorlatban önálló irányítással, tempótartás önállóan

Mozgás, térforma fejlesztése:

- esztétikus, egyöntetű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok
- Zenei formaérzék fejlesztése:
- motívumok hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal, ritmus és dallamvisszhang
- Zenei alkotókedv fejlesztése:
- zenei kérdés-felelet kitalálása, mondókára dallamkitalálás, saját szöveg, mese énekelve

Mozgásfejlesztés az ének, zene, énekes játékok során

Mozgásos játékok, táncmozdulatok örömteli végzése közben fejlődik a gyermekek nagymozgása. A zene segít ebben, hiszen a dal ritmusa, lüktetése önmagában is mozgásra serkent.

Egyensúly érzékük fejlődésével párhuzamosan éreznek rá a mozgás ritmusára. A ritmikus mozgás visszahat, és erősíti az egyensúlyérzékelést.

A hangszerek használata során fejlődik finommozgásuk. A különböző testrészek megismerését a ritmikus mozdulatok, tapsoltatók, láblógatók segítik és erősítik.

A térirányok bemozgása, a különböző téri helyzetek mozgásos megélése a tér érzékelésüket fejleszti. A dalos játékok és táncok közben változatos alakzatokat mozognak be különböző irányokba, a páros játékok, tánc során fejlődik az oldaliság.

6.3.1 Fejlődés eredménye az óvodás kor végén

- Igénylik az éneklést, szeretnek énekelni.
- Élvezettel játszanak énekes játékokat, ezeket maguk is kezdeményezik.
- Gátlások nélkül tudnak énekelni.
- Érzik az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Élvezettel figyelik a zenehallgatást.

6.4 Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka

Célunk:

A gyermeket hozzásegítjük a vizuális önkifejezés kiteljesedéséhez. A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás kialakítása, pontosabbá tétele.

A tevékenység során fejlődjön kreativitásuk, alkotókedvük, tudják értékelni saját és mások által létrehozott alkotásokat is. Ismerjenek meg minél több vizuális technikát és tudják is azokat alkalmazni változatosan, örömmel, saját tehetségük kibontakoztatására.

Feladataink:

- A gyermek alkotótevékenységéhez a feltételek (megfelelő hely, idő, elérhető vizuális eszközök) folyamatos biztosítása
- Esztétikus környezet kialakításával, egymással harmonizáló berendezéssel, díszítéssel (évszakoknak, hagyományoknak és népművészeti motívumoknak megfelelően) formáljuk a gyermekek ízlésvilágát.
- Egyéni és közös, szervezett és spontán élmények biztosításával az érzelmi indíttatás elősegítése.
- Emlékezet, képzelet fejlesztése, percepció fejlesztése, tapintásos észlelés fejlesztése, manuális készség fejlesztése, testséma fejlesztése, verbális fejlesztés.
- Különböző anyagok, munkafogások megismertetése, a változatos technikák és az eszközök pontos használatának bemutatása, megtanítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek számára az ábrázolás egy fontos kifejezési lehetőség, melyben érzéseit, tapasztalatait, gondolatait visszaadja. Az alkotás által sikerélményt szerezhet, így nő az önbizalma. Egyéni sajátosságok figyelembevételével fejlesztjük, így gazdagítjuk belső képüket, önkifejezésüket.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek alkotóvágyának, figyelemkoncentrációjának növelése, vizuális eszköztár felhasználásával.

A vizuális nevelés az óvodai élet egészét áthatja, spontán módon beépül játékukba. E tevékenységeken keresztül formálódnak a gyermekek képzeleti, gazdagodik fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik. Segíti a tárgyi világ részletes megismerését, annak térben és síkban való leképezésével.

Esztétikus közvetlen környezet kialakításával, a tágabb környezet szépségeinek megismertetésével ráirányítjuk figyelmüket az őket körülvevő világra, képzeletüket segítjük pontosabban részletesebben felidézni, ezáltal fejlődik értelmük. A vizuális tevékenységek érzelmi indíttatású, sikerélmény ehhez juttatja a gyermekeket, melyek során fejlődnek, differenciálódnak érzelmeik. A különböző eszközök használatával, technikák gyakorlásával elősegítjük a finommozgás, a manuális készség fejlődését.

Az ábrázolási tevékenység fejlesztésére, változatosabbá tételére, a sémahasználat elkerülésére - kíváncsiságukra építve - különféle témákat biztosítunk, érdekes, egymással kombinálható technikákat alkalmazunk, így tesszük örömtelivé, érdekessé a gyermekek számára. A témák sohasem öncélúak, kapcsolódnak valamilyen egyéb tevékenységi körhöz,

aktuális eseményhez, természeti jelenséghez (mesei elemek, környezeti jelenségek, közös élmények, játékokhoz szükséges tárgyak barkácsolása). Hangsúlyt fektetünk a népi kismesterségek megismertetésére, úgymint szövés-fonás, agyagformálás, tojásfestés különböző technikái, körmöcskésés, origamizás, nemezelés, gyöngyfűzés.

Az alkotótevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközöket biztosítunk, melyek kiválasztásánál figyelembe vesszük a célszerűséget, biztonságot, praktikusságot.

Ezeket az eszközöket nyitott polcon, a gyerekek számára könnyen, kérés nélkül is elérhető helyen tároljuk.

Az alkotó gyerekeknek védett, megfelelő helyet biztosítunk az alkotáshoz, úgy, hogy a munkaasztal körül több gyerek egymás zavarása nélkül tudjon alkotni.

Az egyéni bánásmódra az egész nevelőmunka során nagy hangsúlyt fektetünk. A tehetséges gyerekeknek lehetőséget biztosítunk a különböző pályázatokon való részvételre.

3-4 éves gyermekek játszva ismerkednek meg a különböző anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Elkezdődik az esztétikum iránti érzékenység.

Ebben az életkorban a tevékenységek a képkialakítást, a nyomhagyást, a plasztikai munkákat és az építést ölelik fel. Lehetőséget adunk érdeklődésüknek és élményeiknek megfelelő szabad témaválasztásra. Olyan egyszerű technikákkal ismertetjük meg őket, melyek sikerélményhez juttatják, ezáltal további alkotásra ösztönzik.

A képalakítás folyamatában különböző technikákkal ismertetjük meg a gyermekeket, festés, zsírkrétázás, agyagba, homokba karcolás, különböző nyomatok.

A plasztikai alkotás során megismerkednek az anyagok alakíthatóságával és tulajdonságaival – nyomkodás, ütögetés, gyurkálás, gömbölyítés, simítás, sodrás, mélyítés, karcolás - építés során megismerkednek a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

Ebben az időszakban rögzítjük a vizuális tevékenységhez kapcsolódó szokásokat, szabályokat. A technikákat bemutatjuk, gyakoroltatjuk, törekszünk a pontos elsajátíttatásra, hogy később az alkotás örömét ne nehezítse a pontatlan eszközkezelés.

A 4-5 éves gyermekeknél élményekkel segítjük a szándékos képalakító tevékenységet (bábozás, dramatizálás, ünnepek, séta, kirándulás). A gyermekek rajzában egyre inkább megjelenik az emberábrázolás, környezeti tárgyak, cselekmények kifejezése. Gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban.

Képeket alakítanak ki spárgából, fonalakból, textilből, rafiából.

Plasztikai munkáikban megjelenik a formák tagolása. Ehhez különböző anyagokat használnak: textilt, bőrt, terméseket természetes hulladék anyagokat.

Építés során változtatják a teret, ezt segítjük különböző méretű dobozokkal, takarókkal, építőjáték elemekkel.

A gyermekekkel közösen megbeszélve, velük együtt válogatva az elkészült munkákból rendezünk óvodai kiállítást, mely alkalmat ad a véleménynyilvánításra, a gyönyörködtetésre.

5-6-7-8 éves gyermekek már egyre több kompozíciót készítenek. Bővítjük a technikai megoldásokat és az eszközlehetőséget: domborművek, viaszkarok, lenyomatok, stb. Az eszközöket készségi szinten kezelik, mondanivalójukat vizuálisan ki tudják fejezni.

Ebben az életkorban ismerkednek műalkotásokkal (festmények, plasztikai alkotások).

Buzdítjuk őket a közös alkotásra, együttműködésre, egy-egy alkotás létrehozása során. Szervezett módon is hozzásegítjük őket az együtt történő munkálkodásra.

Célunk, hogy a képalakítás során jelenjenek meg az egyénre jellemző formák, színek. Alkotásaik felhasználásával bevonjuk őket a környezetalakító, díszítő munkákba. Az ünnepekhez kapcsolódva ajándékot készítenek családtagjaiknak. A gyermekek munkáiból minden korcsoportban óvodai kiállítást rendezünk, melyet rendszeresen közösen megtekintünk, véleményt formálunk és gyönyörködünk az elkészült alkotásokban.

Mozgásfejlesztés a rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységein keresztül:

A változatos tevékenységek az észlelő funkciók együttműködésével a finommotorika fejlődését nagymértékben elősegíti. E tevékenységek kapcsán fejlődik a gyerekek sík és térbeli tájékozódó képessége, szem-kéz koordinációja, koordinált mozgása.

6.4.1 Fejlődés eredménye az óvodás kor végén

- Képalakításban egyénileg és közösen jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örül alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Plasztikai munkáik egyéniak, részletezőek.
- Téralakításban bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Vigyáznak munkájukra, egymás munkáját megbecsülik.

6.5 Mozgás

Célunk:

A mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése, a természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása, a mozgás elemek beépülésének elősegítése a természetes mozgásokba. Minden gyermek találja meg fejlettségének, érdeklődésének, egyéni szükségletének megfelelő rendszeres egészségfejlesztő mozgáslehetőséget.

Feladataink:

- Az óvodáskor a természetes hely, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának és a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amit változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlással, játékokkal segítünk elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.
- A szervezett mozgásos tevékenységet kiegészítik a spontán és szabadjáték keretében végzett mozgások. rendszeresen, kellemes légkörben a szabad levegő adta lehetőségeket kihasználva az egyéni szükségleteknek megfelelően.
- A szervezett mozgással az akarat tulajdonságok fejlesztése: az önuralom, együttműködés, tolerancia.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket a fokozatosság elvének és az egyéni sajátosságok figyelembevételével fejlesztjük.
- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek iskolaérettségének elérését a mozgásfejlesztés eszközeivel alapozzuk meg, amely a részképesség zavarok kialakulásának megelőzését, a meglévő lemaradások fejlesztését segítik elő.
- A közös mozgásélményekkel a társas kapcsolatok elősegítése.

6.5.1 Rendszeres mozgásra szoktatás elvei

Ahhoz, hogy a gyermekek jól érezzék magukat a rendszeresen végzett, szervezett keretek között zajló sokirányú mozgásfejlesztésben mozgásélményeket kell biztosítanunk. Ezt sok játékkal és játékos gyakorlatok végeztetésével valósítjuk meg.

Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni adottságait és képességeit, amit a fokozatosság elvével párosítunk.

A foglalkozásokon a részvétel kötelező, de nem kényszeríthető.

Rendszeres mozgástevékenységre szoktatás lépései

Célunk:

A belső igényből fakadó mozgásaktivitás kialakítása

A gyermekeknek, a beszoktatással egyidejűleg lehetőséget biztosítunk a mozgásra kötetlen, majd szervezett keretek között is.

A beszoktatás után fokozatosan válik heti egy alkalommal, játékos keretek között kötelező

foglalkozássá.

A visszahúzódó gyermeket türelemmel, tapintatosan vezetjük be a mozgástevékenységbe.

A foglalkozásokon, és a mindennapos frissítő mozgás keretében elsősorban a játékos utánzó mozgások, és a játékok dominálnak. A kézi szereket: labda, szalagok, kendők, babzsák a kezdetektől fogva nehézségi fokuknak megfelelően alkalmazzuk

6.5.2 Mozgásfejlesztés

A testi nevelés feladata: a gyermeki szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése, a vázizomzat erősítése, a helyes testtartás kialakítása és a mozgásigény kielégítése.

Frissítő mozgás feladata: a szervezet felfrissítése, megmozgatása. Anyaga lehet már ismert gimnasztikai gyakorlatok, mozgásos játékok, a kettő kombinációja, valamint zenés gimnasztika.

Játékos mozgásfejlesztés: A kidolgozott mozgásprogram elősegítse a gyermekek optimális mozgásfejlődését, idegrendszerük kiegyensúlyozott érését, a gyermekek mozgásigényének kielégítését, a rendszeres mozgásra szoktatást.

A szervezett mozgás keretei között olyan tervszerű, rendszeres testgyakorlatokat végeztetünk, melyek elősegítik a személyiség sokoldalú fejlesztését, a motoros képességek és mozgáskészségek kibontakozását, a mozgásműveltség fejlesztését.

E sajátos feladatok megvalósítását az alábbiak biztosítják:

Testi fejlődés biztosítása:

- Összes szervek, szervrendszerek funkcionális tulajdonságainak javítása.
- Vázizmok sokoldalú, arányos erősítése, fejlesztése.
- Motoros képességek fejlesztése
- Kondicionálás - elsősorban állóképesség - koordinációs - téri tájékozódás, egyensúlyérzék, ritmuskészség - mozgékonyág, hajlékonyág.
- Mozgásműveltség kialakítása jártasság, készség szintjén:
- Mozgásos cselekvések gazdaságos végrehajtási módjának elsajátítása, mozgásos cselekvések szép kivitelezése. Mindezekkel összefüggő elméleti ismeretek elsajátítása.
- Motoros képességek fejlesztését segítő mozgásanyag.

Erő

- Gyorserő:
  - szökdelések
  - távol – és magasugrás helyből és nekifutásból
  - fel – és leugrások szerekre, szerekről
- A test általános ereje
  - kúszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás
  - dobások
  - medicinlabda gyakorlatok
  - minden kéziszer gyakorlat magas ismétlésszámmal

Állóképesség

- Alap állóképesség
  - hosszantartó, lassú és közepes iramú futások
  - hosszú ideig tartó, futást tartalmazó játékok
- Globális állóképesség
  - hosszú ideig végzett kúszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás

Gyorsaság

- Mozgásgyorsaság
  - gyors futás
  - élénk tempójú kúszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás
- Reakciógyorsaság
  - futójátékok feladattal járásból, futásból (akusztikai jelre) irányváltatások, megállások, különböző testhelyzetek felvétele.

Koordinációs képességek fejlesztése

1. Téri tájékozódási képesség
  - átbújások
  - minden természetes támaszgyakorlat irányváltatással
  - járások, futások irányváltatással
  - célba dobások
  - labdagyakorlatok
2. Mozgásérzékelés (kinesztetikus képesség)
  - kéziszer gyakorlatok
3. Reakcióképesség
  - futójátékok különféle feladatokkal
4. Egyensúlyozási képesség
  - keskeny felületen végzett járások, futások, természetes támaszgyakorlatok, nyuszi ugrás
  - gurulás a test hossz tengelye körül
5. Ritmusképesség
  - egyszerű ciklikus mozgások – akusztikai jelre – ritmustartása

Mozgékonyaság, hajlékonyaság

Valamennyi ízületben közepes és élénk tempójú, nyújtóhatású és a test deformitásának a láb és a talpboltozat süllyedésének megelőzését szolgáló gyakorlatok beépítése a mozgásanyagba.

6.5.3 A mozgásfejlesztés területei

6.5.3.1 Szabad mozgástevékenység

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk ki, hogy egész nap biztosítsunk számukra megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységre a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A 3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ezért a csúszáshoz, mászáshoz, bújáshoz szükséges eszközöket biztosítjuk.

4-5 éves korban a nagymozgások mellett nagy hangsúlyt kap a szem – kéz, szem – láb koordináció és az egyensúly érzék fejlesztése. A szem – kéz, szem – láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célba dobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötel és a manipulációs barkácsoló tevékenységek.

Az egyensúly fejlesztése a szabad játékokban leginkább a hintázó, ringató, pörgő mozgások közben történik. Erre a célra jól használhatók: a különböző hinták, lépegető stb.

5-6-7-8 éves korban a finommotorika, a térirányok, a téri tájékozódás, és az oldaliság fejlesztése válik hangsúlyossá.

6.5.3.2 Játékos mozgásfejlesztés

A gyermek első tapasztalatait mozgással szerzi, mindent kipróbál, tevékenykedik. Amennyiben a mozgás fejlődési folyamata valamilyen okból nem teljes, például: kimarad a kúszás vagy a mászás akkor a gyermek mozgása nem lesz olyan harmonikus, mint a kortársaié. Emellett a bonyolultabb gondolkodást igénylő területek is sérülhetnek.

A játékos mozgásfejlesztő programmal lehetőséget teremtünk a gyermekeknek, hogy újra járja a mozgás fejlődés fokozatait, pótolva a hiányokat.

Az óvodapedagógus biztosítja a játékos mozgásfejlesztéshez a feltételeket a program alapján:

- Piktogramok, melyek az adott mozgásformát ábrázolják,
- a mozgáshoz szükséges eszközöket,
- helyet (csoportszobában, udvaron, tornaterem),
- időt (hetente többször a szabad tevékenység során),

Feladat:

- A mindennapos mozgás tervszerű, tudatos tervezése, és megvalósítása
- Mozgásfejlődés állomásaira építve a különböző képességek fejlesztése:
  - nagymozgások
  - testséma
  - térbeli tájékozódás
  - keresztcsatornák
  - alaklátás
  - szem-kéz, szem-láb koordináció
  - izomérzékelés
  - finommotorika
  - egyensúlyérzék
  - Figyelem, emlékezet, szerialitás

A játékos mozgásfejlesztés felépítése és mozgásanyaga a Pedagógiai Programunk melléklete (2. számú melléklet)

6.5.3.3 Szervezett mozgástevékenység

A foglalkozások felépítése és mozgásanyaga dr. Tótszöllősyné Varga Tünde Mozgásfejlesztés az óvodában című könyvére épül.

A tornának és a játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek a szervezésénél fontos szempontnak tartjuk, hogy a gyermekek folyamatosan mozogjanak, a várakozási idő minimális legyen, és a gyermekek egyéni szükségletének és képességének megfelelően végezhesék a különböző mozgásokat.

Differenciált feladatokkal segítjük, hogy minden gyermek megtalálja a képességének megfelelő mozgásos feladatot.

A játékot eszközként alkalmazzuk mozgásfejlesztés során, az egész foglalkozást áthatja. A feladatok végrehajtása során olyan készségeket, képességeket alakítunk ki, melyek elősegítik az egyre pontosabb mozgásvégzést.

A pozitívumokat kiemelve helyes mintaadással ösztönözzük a gyermekeket az esztétikus mozgásra.

A mozgásanyagtól és az időjárástól függően a késő tavaszi és kora őszi időszakban a foglalkozásokat a szabadban szervezzük, más időszakokban, a tornateremben.

6.5.4 Fejlődés eredménye az óvodás kor végén

- Az óvodai környezetben biztonsággal mozognak, kialakul a testséma, az énkép.
- Szívesen vesznek részt szervezett mozgásban, játékokban, maguk is kezdeményeznek mozgásos játékokat.
- A megtanult mozgásokat változatos kombinációban és helyzetben tudják felhasználni, mozgásuk rendezetté válik.
- A mozgásfejlesztő játékeszközök rendszeres használatával fejlettebbé válik finommotorikájuk, pontosabbá válik szem-kéz, szem-láb koordinációjuk.
- Testi képességek tekintetében növekszik állóképességük, gyorsabbá, ügyesebbé válnak, fizikai erejük növekszik.
- Elsajátítják a helyes testtartást, képesek lesznek a hajlékony célirányos mozgásra.
- Viselkedésükben erősödik a türelem, kitartás, együttérzés, fejlődik a kudarctűrő képességük.
- Megértik a szakszavakat, egyszerű mozgást, mozgássort szóbeli közlés után is kivitelezni tudnak.

6.6 Külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

A gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása, a természeti – emberi-tárgyi világ értékei iránt. A környezetben való biztonságos eligazodás elősegítése, környezetbarát viselkedés megalapozása. A környezet megismerése közben fontos a szülőföld, az ott élő emberek, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások megszerettetése és védelme - ezáltal a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyság, tér, és síkbeli szemléletét is alakítjuk. A fenntartható fejlődés érdekében nagy hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálásra, alapozására, alakítására.

Feladataink:

- A gyermekek érdeklődésére, élményeire épülő közvetlen tapasztalatszerzés biztosítása.
- Pozitív érzelmek erősítése a tapasztalatszerzés során.
- Ismeretek bővítése, rendszerezése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket egyéni képességeik figyelembevételével, a nevelési igényük milyenségétől és fokától függően fejlesztjük.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és a hazájukat elhagyó kényszerülő családok gyermekeinek tanulási képességének megalapozása, gondolkodási műveletek fejlesztése.

A környezeti nevelés nemcsak a játékos gyermeki tevékenységek során valósul meg, hanem az óvodapedagógusok, és ezáltal, a gyermekek egész napos viszonyulása során a környezethez, az élőlényekhez, a gazdálkodáshoz (kert, udvar, hulladékkezelés, táplálkozás, vízzel, energiával való ésszerű takarékoság, természetes anyagok használata, élősarok gondozása).

A tevékenység kapcsán arra törekszünk, hogy a gyermekek minél több közvetlen tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő környezetről, érzékeljék a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat. A szerzett tapasztalatok segítsék elő a környezetben történő biztonságos mozgást, a pozitív viszonyulást az épített, és a természeti környezet iránt. Kirándulás során elsajátítják és gyakorolják a természet védelmét, óvását a természetben való viselkedés szokásait. Segítjük a gyermekeket az önálló véleményalkotásukban, döntési képességeik erősítésében, kortárs kapcsolataik alakításában, és a környezetük formálásában.

A környezet megismerésére nevelés során a következő témák jelennek meg az óvodai nevelés során. A gyerekek életkorához és egyéni képességeiket figyelembe véve határozzuk meg a célt, tartalmat, módszert, eszközt, szervezeti formát.

- Az óvoda elfogadása, megszeretése.
- Nyári élmények feldolgozása
- Ismerkedés az óvodával (pl.: belső elrendezés, csoportok).
- Ismerkedés az óvoda tágabb környezetével (pl.: bölcsőde, iskola, zöldséges stb.)
- Évszakok (ősz, tél, tavasz, nyár)
  - évszakokra jellemző jegyek alakulása,
  - a színek és fények megfigyelése,
  - az időjárás elemeinek változása, hatása környezetünkre (emberre, állatra, növényre),
  - az évszakokhoz/időjáráshoz köthető tevékenységek (pl.: pancsolás, szüretelés/betakarítás, avar seprés, hólapátolás, szánkózás stb.)
  - természet kincsei,
  - növények: zöldségek, gyümölcsök, virágok, stb.
  - növények csíráztatás, ültetése, hajtatása
- Környezet és természetvédelem
  - Házi és vadon élő állatok, díszállatok.
  - Állatok világnapja (október 4.)
  - Víz világnapja (március 22.)
  - Föld napja (április 22.)
  - Egyszerű kísérletek növényekkel, vízzel, földdel.
  - Madarak fák napja (május 10.)
  - Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás
- Hagyományőrző tevékenység megtapasztalás:
  - Szüret,
  - Márton nap
  - Adventi délután
  - Mikulás nap
  - Farsang
  - Maci hét
  - Hétszínvirág hét

- Ünnepek:
  - Karácsony
  - Március 15.
  - Húsvét
- Közlekedés:
  - a gyalogos közlekedés szabályai
  - közlekedési eszközök: szárazföldi-, vízi-, légi-,
  - személy- és teherszállító járművekkel.
- Család: családtagok megnevezése, otthoni tevékenységük.
- Testünk: test részei, az érzékszervek azok ápolása, védelmébe, az orvos gyógyító munkája.
- Az óvodai dolgozók munkája, valamint a tágabb környezetünkben fellelhető foglalkozások.
- Időzónákkal való ismerkedés: napszakokkal, napokkal, hónapokkal, évszakokkal és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységekkel, a ma, holnap, holnapután fogalmával.
- Anyagok tulajdonsága.

6.6.1 Téri, formai, mennyiségi megismerés

3-4 éves korban is adunk a gyermekeknek matematikai ismereteket, melyeket játékaikba és mindennapi tevékenységeikbe ágyazunk.

4-5-6-7 éves kortól kezdődik a tényleges matematikai nevelés, amely játékos cselekvés. Minden érzékszervüket bevonjuk a tapasztalatszerzésbe. Beszélgetünk a környezetben látható formákról, nagyságbeli, mennyiségi és térbeli jellemzőiről, viszonyairól.

Matematikai képességeket az alábbi témakörök alapján fejlesztjük:

- Halmazok képzése, összehasonlítása, bontása, kiegészítése.
- Halmazok elemeinek sorba rendezése, összemérése, becslése, párosítása.
- Mennyiségek összemérése síkban és térben (magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület, szélesség, vastagság, bőség,).
- Kis számok összkép alapján.
- Sorszámok, tőszámok.
- Tapasztalatok a darabszám változásairól.
- Építések, alkotások szabadon, síkmértani formákkal való ismerkedés.
- Tevékenységek tükörrel.
- Tájékozódás a térben és síkban.

6.6.2 Fejlődés eredménye az óvodás kor végén

- Gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, megnevezik családtagjaikat.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat.
- Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.
- Betartják az elemi közlekedés szabályait, ismerik a járműveket.
- Igényükké válik a környezet védelme, szeretete.
- Tárgyakat megszámlálják legalább 10-ig, összehasonlítanak mennyiség, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (elé, mögé, közé, stb.).
- A koruknak megfelelő matematikai kifejezéseket ismerik és alkalmazzák.

6.7 Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek és tulajdonságok kialakítása a gyermekekben, amelyek pozitívan befolyásolják közösségi kapcsolatukat, kötelességtudatukat, erősítik énképüket.

Feladataink:

- A munkajellegű tevékenységek feltételeinek folyamatos megteremtése.
- A gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni képességeihez mért munkajellegű tevékenységek biztosítása.
- Az eszközök használatának és a különböző munkafázisok sorrendiségének megismertetése, elsajátíttatása.
- Közös munka során a társas kapcsolatok, az erkölcsi normák és szabályok alakítása, a sikeres munka örömeinek megtapasztaltatása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit egyéni sajátosságaik figyelembevételével vonjuk be - kezdetben - az önkiszolgáló munkákba, később - a fokozatosság elvét szem előtt tartva, a közösségért végzendő munkákba.

Az óvodás gyermekek munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki. A gyermek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott munka cselekvéseket játékában utánozza. Ezek a cselekvések, ha rendszerességgel történnek, az egyén és a közösség javát szolgálják, munkajellegű tevékenységgé válnak, ezáltal elősegítjük, hogy minél több tapasztalatot gyűjtsenek.

Motiválója a gyermek aktivitási vágya, és a felnőtt megerősítő, ösztönző értékelése. Az óvodapedagógussal kialakult érzelmi kapcsolat ösztönzi a gyermeket munkajellegű tevékenységek végzésére.

Mindhárom korcsoportban kiemelt szerepe van az önkiszolgálással, étkezéssel, testápolással, öltözködéssel, és a környezetgondozással kapcsolatos munkavégzésnek, ami örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.

A 3-4 éves gyermekek az óvónő segítségével vesznek részt a különböző munkatevékenységekben: játékok elrakása, növények locsolása, teremdíszítés, ünnepi készülődés munkálatai. Az önkiszolgáló tevékenységek jól előkészítik a naposi munkát, a környezetében lévő ingerek aktivizálják. Ismereteket szerez, képességei, szokásai gyarapodnak, tanul. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus a gyermekek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti.

A 4-5 éves gyermekek munkatevékenysége az óvodapedagógus segítségével tovább bővül, melynek meghatározója a gyermekek egyéni képessége, érdeklődése. A gyermekek részt vesznek az élősarok gondozásában, a kert ápolásában, az udvar tisztántartásában, a növények gondozásában, levelek összegyűjtésében, hólapátolásban.

A naposi munkát hosszabb felkészülési idő után, akkor vezetjük be, amikor a gyermekek már

készség szintjén ismerik a munkafolyamatot.

Az alkalomszerű ismétlődő munkalehetőségek a nap során folyamatosan jelen vannak, és ezeket a gyermekek a felnőttekkel együtt végzik: csoportszoba rendezése, játékok elrakása, öltöző, mosdó, udvar rendjének megőrzése.

5-6-7-8 évesek munkája az óvónő útmutatása alapján tovább bővül.

A naposi munka tartalmában gazdagodik, és az igényes munkavégzés kerül előtérbe. A gyermekek önállóan végzik a naposi munkát. Közös eldöntik a munka megosztását, egymás segítségére vannak, Étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek, felsöprik a morzsát. Környezetük rendjének fenntartásában, a környezet szépítésében, az ünnepi előkészületekben segédkeznek.

Az évszakváltásokból adódó munkákban tevékenyen részt vesznek, a környezet rendjének fenntartásában folyamatosan segédkeznek.

Gyakori dicsérettel, ösztönzéssel, elismeréssel arra törekszünk, hogy a gyermekek örömmel és szívesen vegyenek részt a munkában - az óvónőt figyelve alkalmanként segítve, a munka vonzó legyen számukra.

Munkajellegű tevékenységeink

Önkiszolgáló munka

A gyermek saját személyével kapcsolatos feladatok ellátása (öltözködés, étkezés, testápolás, saját holmi rendben tartása).

Naposi munka:

Közösség érdekében végzett munka (terítés, eszközök rendbetétele, kiosztása, elrakása).

Alkalomszerű, ismétlődő munkák:

(meghatározó a gyermek fejlettsége, egyénisége), teremrendezés, rendrakás, egyéb megbízatások, növény és állatgondozás, élősarok, kiskert, madáretető, akvárium gondozása.

Környezet rendjének megőrzése érdekében végzett munka:

Az óvoda belső és külső rendjének megóvása, természetvédelem, udvargondozás.

6.7.1 Fejlődés eredménye az óvodás kor végén

- Óvják, védik, gondozzák a környezetükben lévő növényeket, a gondoskodás igénye viselkedésükben megjelenik.
- Önállóan végzik a naposi munkát.
- Szeretnek közösen dolgozni.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szeretnek segíteni kisebbeknek, meglepetést készíteni szüleiknek, társaiknak, felnőtteknek.
- Igényükké válik a környezet rendjének megtartása, ennek érdekében szívesen vállalnak munkát.
- A közösen végzett munka, erősíti a baráti, az egymást segítő kapcsolatok alakulását.
- Megbecsüli saját és mások (társak és felnőttek) munkáját, kitartással, felelősséggel végzi a rábízott munkát.
- Értékelésünk konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő legyen.

6.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk:

Ismeretek elsajátítása, jártasságok, készségek, képességek alakítása a tevékenységeken keresztül.

Feladataink:

- Elfogadó, megerősítő légkör megteremtésével a játékos tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- A gyermekek sikerélményhez juttatása, és ennek motiváló hatására való tudatos építkezés.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is mindenképpen az egyéni képességeik figyelembe vétele mellett folytatunk célzott fejlesztést.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit esélyegyenlőségének megteremtése.
- A tehetséggondozás tudatos működtetése az intézmény keretein belül, a továbblépés biztosítása, a tehetségek felkarolása.

Programunkban a tanulás nem önálló tevékenységi formaként jelenik meg. A gyermeki tanulás az óvoda tevékenység rendszerében folyamatosan jelen van.

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti, melyben fontos szerepe van a játéknak. A gyermek cselekvésein keresztül tanul, melynek motorja a mozgásigény, játékkedv, utánnzési vágy. Cselekvései során készségeket, jártasságokat szerez, melyek által fejlődik érzelme, intelligenciája.

A játékos tapasztalatszerzés lehetőségeit a gyermekek önkéntelen tanulási sajátosságainak figyelembe vételével tervezzük, ezáltal lehetővé válik a kreativitás erősítése, a felfedezés öröme.

Az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete szemléletes cselekvő. Képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási formák, mint:

- Utánnzésos minta-és modellkövetés, magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása, ami a teljes személyiséget és a személyiség fejlődését, fejlesztését segíti elő.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Játékos, cselekvéses tanulás.
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- Gyakorlati probléma-és feladatmegoldás
- Kezdeményezett foglalkozás

A módszereink megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, érdeklődése, kíváncsisága határozza meg, melynek során az óvodapedagógus módszertani szabadsága érvényesül

minden területen. A tanulást változatosan, a szituációnak megfelelően szervezzük, a játékba integrált tanulási lehetőségeket részesítjük előnyben. Elsődleges célunk az óvodáskorú gyermekek kompetenciájának fejlesztése. Építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Arra törekszünk, hogy minden gyermek kapjon pozitív megerősítést, ösztönzést, sikerélményhez jusson.

Az értékeléseket egyénre szabottan, konkrétan fogalmazzuk meg, a gyermekek igyekezetét, erőfeszítését, cselekedetét alapul véve.

7 Esélyegyenlőség – gyermekvédelem

Célunk:

Boldog, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságban lévő gyermekek nevelése, képességeinek kibontakoztatása, a szülőkkel együttműködve. Az egészséges testi, lelki fejlődés elősegítése, a fejlődési hátrányok csökkentése, különösen az átlagostól eltérő, nehezebben szocializálódó gyermekeknél.

Feladataink:

- A másság elfogadása és elfogadtatása. A gyermek egyediségéből adódóan és másoktól való különbözőségétől fogva, a neki megfelelő, személyes bánásmódban kell részesülnie.
- Migráns gyermekek megfelelő képzése, fejlesztése, felzárkóztatása.
- A gyermek helyzetének, fejlettségének alapos ismerete, a fejlődés megfelelő dokumentálása.
- A gyermek fejlődését hátráltató okok feltárása.
- Óvodapedagógus-szülő jó kapcsolat fenntartása.
- Tapintatos segítségnyújtás, a magánélet tiszteletben tartásával, és titoktartással (fogadóóra keretében, családlátogatáskor).
- Problémák megértő, empatikus kezelése.
- Folyamatos prevenció.
- Kapcsolattartás és intézkedés a gyermek érdekében a Gyermejköltségi Szolgálattal, Családsegítő Központtal, Pedagógiai Szakszolgálattal.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek szakszerű ellátásának támogatása
- Szülők tájékoztatása – a gyermekvédelmi faliújságon – a gyermekvédelemmel összefüggő fontos tudnivalókról, aktualitásokról
- Korszerű pedagógiai módszerek alkalmazása (mozgás, játék, zene, dráma stb. felhasználása: környezettudatos magatartás alakítása pozitív minta alapján: differenciálás: kooperatív tanulási technikák: egyéni fejlesztés) a hátrányok csökkentésére.

Óvodánkban minden gyermeket illetnek a gyermeki jogok. Az óvoda minden dolgozójának kötelessége, hogy hivatása gyakorlása során biztosítsa az intézményben a gyermek személyiségét, emberi méltóságát tiszteletben tartó légkört és feltételeket, megóvja a gyermekeket a testi-lelki erőszakkal szemben.

A gyermeket érintő döntéseinkben a gyermekek mindenképp felett álló érdekét vesszük figyelembe. A gyermeki jogok érvényesítéséhez együttműködünk a családdal és elősegítjük a gyermek családban történő nevelését.

Különös gondot fordítunk a gyermekek testi épségének megőrzésére, a gyermekbalesetek megelőzésére. Az erre vonatkozó előírásokat, a védő-óvó intézkedéseket az óvoda házirendjében szabályozzuk és a szülőkkel is megismertetjük.

Biztosítjuk a rendszeres egészségügyi vizsgálatokat, szűréseket, melyeket a gyermekorvos, a fogorvos és a védőnő végez el.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvodapedagógus feladata, mely magában foglalja a gyermekek testi és lelki egészségének védelmét, a gyermekek családi környezetének feltérképezését, fejlődésük dokumentálását, a szülőkkel való szoros együttműködést.

Gyermekeink eltérő szociokulturális környezetből érkeznek hozzánk. Alapvető feladatunknak tartjuk, hogy az egyes gyermekeknél meglévő hátrányokat lehetőségeinkhez mérten megszüntessük. A családon belüli szociális körülmények figyelembe vételével az óvodapedagógusok javaslatot tesznek a gyermek segélyezésére.

Az intézmény gyermekvédelmi munkájának irányítását az óvodavezető végzi, a gyermekvédelmi felelőssel együtt, aki szoros kapcsolatot tart fenn az óvodapedagógusokkal. A gyermekvédelmi felelős intézményi szinten feltérképezi a gyermekvédelmi eseteket, szükség esetén együttműködik a Gyermejkölési Szolgálattal, a Családsegítő Szolgálattal, Pedagógiai Szakszolgálattal, pszichológussal.

Anyagi hátrányos helyzet esetén, az óvodavezetővel egyeztetve gondoskodik az étkezési kedvezmény igénybeviteléről, valamint javaslatot tesz egyéb szociális támogatások igénybevitelére.

Az óvodapedagógusok jelzése alapján környezettanulmányt végez, a szülőket tájékoztatja a szükséges tennivalókról.

A gyermekvédelmi felelős a szülőket külön az erre a célra fenntartott gyermekvédelmi faliújságon informálja a Nevelési Tanácsadó, a Gyermejkölési Szolgálat, a Családsegítő Szolgálat elérhetőségéről, aktuális gyermekvédelemmel kapcsolatos kérdésekről, hírekről, egészségügyi tudnivalókról.

Az intézményi szervezett munka a családokkal való személyes törődéssel, segítségadással van összhangban.

A veszélyeztetett gyermekek kiszűrésének szempontjai:

- A gyermek harmonikus személyiségfejlődését veszélyeztető családi környezet és életvitel
- Állandó anyagi nehézségek, melyek a gyermek gondozását, ellátását veszélyeztetik.
- Elhanyagoló nevelési, testi-lelki bántalmazás, brutalitás a családon belül.
- Egészségügyi ok, érzékszervi károsodás.

7.1 Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Célunk:

- hogy minden gyermek önmaga lehetőségeinek megfelelően fejlődjön,
- tanulás sikerélményt jelentsen számára,
- képes legyen együttműködésre és önálló munkára egyaránt.

Kiemelt figyelmet fordítunk azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi-kulturális hátrányok gátolják.

Az otthon elhanyagolt gyermekeknél a szülőt meggyőzve, annak segítségét kérve türelemmel, fokozatosan ébresztjük fel az igényüket a társaikkal, felnőttekkel való együttműködésre.

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos gyermekeknél feladatunk, a hátrányok csökkentése, a veszélyeztetettség enyhítése. Ebben a munkában óvónőink a családdal együttműködve, a gyermekvédelmi felelősben, az óvoda pszichológusában és a Gyermekjóléti Szolgálat képviselőjének személyében találnak segítő társat.

Az érzelmi támaszt nyújtó bizalom, megbecsülés, a kiegyensúlyozott, biztonságot nyújtó óvodai légkör, türelem, elfogadás, szeretet a veszélyeztetett, illetve hátrányos helyzetű gyermekeink fejlődésének ösztönzője.

Fontos számunkra a szülők bizalmának elnyerése, kéréseik, kérdéseik tapintatos meghallgatása, bizalmasan kezelése, s a gyermekek érdekében való felhasználása.

Az egyéni bánásmód érvényesítésében mérvadó számunkra a gyermek életkora, fejlődési-fejlettségi jellemzői, és a csoportban elfoglalt társas helyzete. Óvónőink a gyermekek élettörténetének és családi viszonyainak ismeretében nyugodt, szeretetteljes bánásmóddal, lassan, fokozatosan a gyermeket elfogadva kapcsolják be a közösség tevékenységébe, hangsúlyt a pozitív megnyilvánulásokra helyezve.

7.2 Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

7.2.1 Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Célunk:

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek önmagához viszonyított fejlődésének biztosítása ép gyermekcsoport közösségében, pozitív ráhatásokra építve.

Az ép gyermekek esetében: az ember, mint érték megtapasztalása, a „mással” szembeni tolerancia és segítő szándék belsővé tétele.

A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.

Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.

A speciális nevelési szükségletekhez, életkori sajátosságokhoz igazodó segítség adása annak érdekében, hogy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek az átlagos képességű gyermekekhez minél jobban közelítő személyiséggé váljanak.

Feladatok:

- lehetőség szerint ne legyen több ilyen gyermek a csoportban, mert felerősítik egymás tüneteit,
- az ismeretsajátítás folyamatát gátló, gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése,
- az ismeretanyag hatékony beépüléséhez szükséges jártasságok, készségek kialakítása illetve megerősítése,
- a motiváció növelése.
- bátorítás, biztatás,
- sikerek, eredmények kiemelése,
- dicséret, elfogadás, együttérzés,
- büntetés, megszegés mellőzése,
- bizalom légkörének megteremtése,
- önállóságra nevelés, differenciálás, egyéni bánásmód,
- korlátok, keret adása, ezek biztonságot adnak,
- szokatlan ingerek kizárása
- dühkitörések kezelése

Megvalósulás folyamata:

- A Szakértői Bizottság véleménye alapján a gyermekek fejlesztése egyénileg és csoporton belül fejlettségüknek megfelelő keretek között.
- A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVIII. Kerületi tagintézmény által nyújtott szakmai támogatása logopédus, fejlesztőpedagógus bevonásával.
- Szükség szerint óvoda pszichológus közreműködése.
- Elfogadó, befogadó óvodai légkör kialakítása.
- Az óvodapedagógusok és a nevelő munkát közvetlenül segítők pozitív példaadása.

A fejlődés várható eredménye:

- Beilleszkednek a gyermek csoportba, a szokás-szabály rendszert elfogadják, alkalmazkodnak hozzá.
- Magatartásuk az átlag felé közelít.
- Iskola érettség mielőbbi elérése.
- Az integrációt elősegítő gyermekcsoport kialakulása.

7.2.2 Sajátos nevelési igényű gyermekek

Súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő gyermekek fejlesztése. Enyhe értelmi fogyatékos és megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos, illetve súlyos rendellenességgel küzdő sajátos nevelésű gyermekek, akik a többi gyermekkel együtt nevelhetők, oktathatók

A sajátos nevelési igényű gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai eljárásban részesüljön attól kezdődően, hogy fogyatékoságát megállapították.

Az óvodai nevelés folytatója a családi nevelésnek, új módon kiegészíti – bizonyos esetekben korrigálja azt. Azoknál a sajátos nevelési igényű gyermekeknél pedig – akik korai gyógypedagógiai fejlesztésben és gondozásban részesültek – arra is épít.

Célunk:

A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok a sajátos nevelési igényű gyermekeknél ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél. Fontos, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl. Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, az elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez, és a rehabilitációs, rehabilitációs célú terápiák programjai az intézmény programjának tartalmi elemévé váljanak.

Feladataink:

- Elfogadó környezet biztosítása
- Az elvárásoknak a súlyosság mértékéhez, valamint a gyermek fejlődési üteméhez való igazítása
- Annak belátása, hogy kiemelkedő tevékenységre is képes lehet
- Fejlesztésüknek a számukra megfelelő területeken való megvalósítása

- Kiemelten az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való segítségnyújtás
- Csoportos, kiscsoportos, egyéni formában különböző technikák, terápiák alkalmazásával való segítségadás
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- A diagnózisra építő sokoldalú képességfejlesztés
- A pedagógus türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító habitusa elengedhetetlen (ez a kivárási képessége).
- Az ismeretnyújtás fokozatainak kis lépésekben való lebontása.
- Cselekvésbe ágyazott gondolkodás figyelembevétel
- Kellő idő, alkalom, vagyis a munkához való időtöbblet biztosítása
- Nagy mennyiségű változatos ingerek (taktilis, mozgásos, látási, hallási) biztosítása a tapasztalati és ismeretkör bővítése érdekében
- Az alapmozgások kialakítása, fejlesztése
- A szociális készségek fejlesztése
- Az önkiszolgálás fejlesztése
- A kognitív funkciók fejlesztése
- Az adekvát játékhasználat elősegítése
- A változatosság biztosítása (ugyanazon funkció változatos módon való gyakoroltatása)
- Tudatos önállóságra nevelés
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód
- Differenciált fejlesztés
- Az eltérő terhelhetőség figyelembevétel

Megvalósulás folyamata:

- A Szakértői Bizottság véleménye alapján a gyermekek fejlesztése egyénileg és csoporton belül fejlettségüknek megfelelő keretek között.
- A XVIII. kerületi SOFI Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény gyógy- és fejlesztőpedagógusai foglalkoznak a sajátos nevelési igényű gyermekkel.
- A rehabilitációs /rehabilitációs foglalkozások megtartása, ezekről az egyéni fejlődési lap vezetése
- Fejlesztési terv készítése a fogadó pedagógussal, az adott intézményben dolgozó gyógypedagógussal, fejlesztő pedagógussal együttműködve
- Rendszeres konzultáció, módszertani segítségnyújtás az SNI gyermek pedagógusainak

A fejlődés várható eredménye:

- Gyermekenként változó a sérülés mértékétől befolyásolt, és függ a fejlesztés sikerétől.
- Sikerként könyvelhető el, ha a gyermek jól érzi magát a közösségben, amely befogadta őt .
- A pedagógusok, a társak és a szülők elfogadó, segítő magatartása biztonságot jelent számára, így alakul önbizalma és környezetéhez való viszonya

7.2.3 Kiemelten tehetséges gyermek

Célunk:

A kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. Megelőzzük a tehetségigéretnek elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben szunnyadó képességeket.

A tehetséges gyermek tehetséget mutató személyiségjegyeinek fejlesztése, gazdag, sokszínű programok biztosításával, tevékenység alapú tanulással, szabad játék és fejlesztő eszközök biztosításával.

Feladataink:

- A tehetség és megjelenési formájának felismerése:
  - Intellektuális képességekben (szókincs, emlékezet, gondolkodás, kreativitás)
  - Speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
  - Viselkedés jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)
- Ösztönözni, motiválni kreativitásukat.
- Segíteni megismerési, alkotási, biztonsági vágyuk megvalósulását.
- A nevelés színes eszközeivel segíteni harmonikus fejlődésüket.
- A szülő segítése gyermeke nevelésében
- A gyermekek megfelelő iskolaválasztásának segítése

Óvónőink a gyermekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciáltan fejlesztik, sokoldalú tevékenységre készítetik. A legtöbb gyermeknél már ebben a korban kiderül, hogy milyen tehetséges.

Programunk lehetőséget biztosít arra, hogy a nevelési célok érdekében – tehetséggondozás – a csoport és az egyes gyermekek fejlettségéhez maga a pedagógus válassza ki, tervezze meg, építse fel a foglalkozások anyagát (műveltségtartalmat).

Fontos a szülővel való együttműködés, s ha szükséges, a megfelelő szakember bevonása a tehetséges gyermek fejlesztésébe. A foglalkozások anyagának feldolgozásánál építünk a tehetséges gyermek képességeire, lehetőséget adunk egyéni képességeinek kibontakoztatására, tervet készítünk továbbfejlesztésére.

Segítjük a gyermek pozitív „ÉN” törekvéseit érdeklődésének megfelelő tevékenységek felajánlásával.

8 Ünnepek, jeles napok, hagyományok

Célunk:

Az ünnepekben, hagyományokban és jeles napokban rejlő nevelő hatásokkal a gyermekek személyiségének fejlesztése, érzelmek, kötődések erősítése.

Feladataink:

- A hagyományokhoz kapcsolódó érzelmi légkör megteremtése, az ünnepre való felkészülés megtervezése.
- Hagyományok, ünnepek bensőséges megünneplése a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve.
- Az ünnepekhez, hagyományokhoz kötődő gyermeki tevékenységek biztosítása.

Az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek. Fontos feladatunk a hagyományok, népszokások ápolása, értékeink megőrzése, továbbadása. Arra törekszünk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségekben, mint belső tartalmukban.

Minden ünnepre hosszabb előkészülettel készülünk, amelyben az érzelmi átélésre és az ünnephez kapcsolódó gazdagon motivált tevékenységekre helyezzük a hangsúlyt. A tevékenységek végzése, gyakorlása során az érzelmi hangulat megteremtését irodalmi és zenei élményekkel, változatos rajz és kézimunka technikákkal, díszítő tevékenységekkel biztosítjuk.

A néphagyomány megjelenik a gyermeki tevékenység formákban:

- Vers, mese: népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósok, névcsúfolók, találós kérdések.
- Ének, zene énekes játékok: népi gyermekjátékok mondókák népdalok, hangszeres népzene
- Rajz, mintázás, kézimunka: sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalács sütés.
- A külső világ tevékeny megismerése: találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások.
- Mozgás, mozgásos játékok: Ügyességi játékok, egyéni és csoportos versengések.
- Munka: az ünnep hangulatához kapcsolódó esztétikus környezet megteremtését szolgáló tevékenységek, csoportszoba díszítése, rendezése, dekoráció készítése, babák öltöztetése.

Az óvodánk ünnepei, jeles napjai, hagyományai időrendben:

- Szüret (szeptember második felétől): Dalokat, énekes játékokat, verseket tanulunk a szüretre. Szőlőt préselünk, őszi gyümölcsöket válogatunk.
- Hétszínvirág hét (szeptemberben): Intézményünk ünnepe, amikor a különböző közös tevékenységeken keresztül (mese előadás, kézműves tevékenységek, közös játék, sportolás) tudatosítjuk a gyermekekben, hogy ők a Hétszínvirág Óvoda közösségének tagjai.

- Állatok világnapja (október 4.) állatok témakörében: beszélgetések, dalok, versek mesék, felelevenítése, házi kiállítás rendezése gyermekmunkákból.
- Márton nap (november 11.)
Az ősze népszokás megismerése, kiemelten Márton napjához kötődő szokások összegyűjtése, a jeles naphoz kapcsolódó tevékenységek megismerése.
- Adventi ráhangolódás november utolsó hete.
Megismerkednek az advent jelképeivel és segítenek ezek elkészítésében: pl.:koszorú, naptár. A naptár alapján minden nap egyszerű feladatokkal készülünk a karácsonyra. Luca búzát ültetünk, almát fényesítünk, díszeket készítünk, almát, mézes diót, eszünk gyertyát gyújtunk, énekeket, verseket tanulunk, környezetünket díszítjük a karácsony jelképeivel.
- Adventi barkács délután a szülőkkel közösen.
- A karácsonyi ünnepség csoportos és óvodai szintű ünneplésből áll. Az óvodai szintű ünnepség során az óvodapedagógusok Karácsonyi történetet adják elő a gyermekeknek, együtt éneklünk karácsonyi dalokat. Ezt követően a csoportok külön ünnepelnek, a karácsonyi ajándékozás után a kapott játékokkal játszanak.
- Mikulás: A gyermekközösség nagy ünnepe, melyre csoportonként lelkesen készülnek a gyermekek a felnőttekkel együtt. Énekeket, verseket tanulnak, rajzokat készítenek. A Mikulás minden gyermeknek személyre szóló ajándékot hoz.
- Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig): A tél és a tavasz küzdelmének szimbolikus megjelenítése. Télbúcsúztatás, tavaszvárás. Farsangi dalokat, mondókákat tanulunk, álarcokat készítünk, a farsangi néphagyományokról és jelképekről beszélgetünk. Farsang Jancsit készítünk, melyre színes szalagokat aggatunk. A szalagokra ráírjuk a rossz dolgokat, melyektől szabadulni szeretnénk. A farsang napján Farsang Jancsit zajkeltő eszközök kíséretében kivisszük az udvarra és a szalagokat elégetjük. Közösen éneklünk télbúcsúztató, tavaszváró énekeket.
- Március 15.: Óvoda és csoport szintű megemlékezés az életkornak megfelelő érzelmi átéléssel.
- Húsvét (az első tavaszi napjegylenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap): Hagyományok átélése játékos formában, az ünnep hangulati előkészítése tojásfestéssel, díszítéssel, berzseléssel, díszítő munkákkal.
- Víz világnapja (március 22.)
A gyerekek környezettudatos magatartásának kialakítása, környezetvédő magatartás megalapozása, fejlesztése. Ismeretszerzés a víz hasznosításának lehetőségeiről, a takarékos vízfelhasználás szokásainak kialakítása. A gyermekeket körülvevő világ személyes megtapasztalása, ismeretek szerzése a víz fontosságáról, védelméről.
- Föld napja (április 22.): Közös környezetszépítő munka: virágok ültetése, udvar gondozása. Kapcsolódik a Hétszínvirág héthez, melynek keretében a gyermekekkel csoport és óvodai szinten rendezett tevékenységekkel, programokkal erősítjük az összetartozás érzését, az óvoda nevének tudatosítását.

- Anyák napja (május 01 – 30): Csoportonként, dallal, verssel köszöntjük bensőséges ünnep keretében az édesanyákat, nagymamákat.
- Madarak fák napja (május 10.)
- A különböző tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával a gyerekek egyéni ismeretei bővüljenek. Szeressék, becsüljék, védjék az őket körülvevő és az általuk megismert környezet értékeit. Bővüljön szókincsük és fejlődjön kérdéskultúrájuk a madarak, fák napja témakörében.
- Nagycsoportosok búcsúztatása: A nagycsoportosok elbúcsúznak az óvoda dolgozóitól, fiatalabb társaiktól. Délután ünnepélyes évszóró műsor keretében ízelítőt adnak az év során tanultakból.
- Gyermeknap (május utolsó vasárnapja): Tartalmas, színes vidám összejövétel ügyességi játékokkal, csoport és óvodai szinten.
- Környezetvédelmi világnap (június 5.)
- A környezeti értékek felismerése, azaz tudatformálása. A környezeti fogalmak tisztázása, azaz ismeretszerzés.
- Születés és névnapok: Az ünnepelt csoportos köszöntése ajándékozással a nevelési év folyamán az aktuális időpontban.

9 Fejlődés jellemzői óvodáskor végére és az iskolába lépés feltétele

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van,
- érthetően folyamatosan kommunikál, beszél,
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,
- minden szófajt használ,
- különböző mondatszerkezetek, mondatfajtákat alkot,
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek,
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat,
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,

- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét,
  - felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
  - ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
  - elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladatmegértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg,
- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól ajánlott óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

10 Óvoda kapcsolatrendszere

10.1 Óvoda-család

Célunk:

A családdal együttműködve, gyermekek egészséges fejlődésének elősegítése, egyéniségüknek, képességeiknek kibontakoztatása.

Feladataink:

- A gyermekek szocializációjának együttes segítése.
- Partneri viszony kialakítása, egymás nevelési felfogásának, elveinek megismerése.
- Olyan kapcsolattartási formák kialakítása, melyek biztosítják a kölcsönös informálódást.
- Az óvoda nevelő munkájának megismertetése, elfogadtatása, a szülők szemléletének alakítása.
- Folyamatos, hiteles tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről.
- Tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása szervezett keretek között.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek családjával folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, hogy a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismereteket átadjuk, folyamatos információkat adunk az eredményekről, az ezt támogató otthoni fejlesztés lehetőségeiről.

Kapcsolattartás formái:

- Előjegyzés előtt az óvoda bemutatása, nevelési programunk ismertetése, felmerülő kérdések megválaszolása.
- Új gyermekek szülei részére június 15-ig szülői értekezlet.
- Családlátogatások a nyár folyamán augusztusban ismerkedő délelőtt, befogadás megbeszélése.
- Szülői értekezletek.
- Napi kapcsolattartás.
- Nyílt napok.
- Közös ünnepek, rendezvények.
- Fogadó órák.
- Munkadélutánok
- Adventi készülődés.
- SZK értekezletek.
- Év végi elégedettség mérés.
- Óvodai honlap
- Információs faliújság
- Telefon
- e-mail

A kialakult kapcsolattartási formák megfelelnek a szülők elvárásainak, igényének. Az együttműködés tartalmát és formáit a partneri elégedettség mérés szerint fejlesztjük tovább a szülők igényének megfelelően.

10.2 Óvoda – bölcsőde

Célunk:

A gyermekek óvodai beilleszkedésének segítése.

Feladatunk:

- A gyermekek baráti kapcsolatainak figyelembevételével a csoportok kialakítása.
- Az érzelmi kiegyensúlyozottság biztosítása a bölcsődei jel továbbvitelével.
- A bölcsődei életritmus figyelembevételével az óvodai beszoktatás megszervezése.
- Óvodával való ismerkedés megszervezése.

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös látogatások, tapasztalatcserélések
- Napi kapcsolatok során az emberi kapcsolatok ápolása.
- Szülői értekezleten való részvétel, tájékoztató az óvodáról.
- Szakmai megbeszélések.

10.3 Óvoda – iskola

Célunk:

A gyermekek zökkenőmentes iskolai beilleszkedésének elősegítése.

Feladataink:

- A gyermekek kiegyensúlyozott beiskolázásának közös elősegítése.
- Iskolával való ismerkedés megszervezése
- Szülők tájékoztatása a beiskolázással kapcsolatos tudnivalókról.
- Iskola szervezett programjairól – mely a leendő első osztályosoknak szól – tájékoztatók kirakása a faliújságra.

Az együttműködés formái:

- Alsó tagozatos nevelőkkel és az iskola vezetésével az emberi kapcsolatok ápolása.
- Kölcsönös látogatások, tapasztalatcserék: nyílt napok, bemutató órák.
- Szülői értekezleteken való részvétel.
- Szakmai megbeszélések (olyan témákban mely az óvoda – iskola közötti zökkenőmentes átmenetet szolgálja).
- Iskolalátogatás.

10.4 Az óvoda egyéb kapcsolatai

10.4.1 Fenntartó

Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi.

A kapcsolattartás formái:

- Beszámoló, munkaterv, statisztika, értekezletek.
- Megbeszélések a szakmai iroda munkatársaival.
- Rendezvényeken az óvoda képviselése.

10.4.2 Pedagógiai Szakszolgálatok

Segítséget nyújt a nevelési zavarokkal küszködő gyermekek nevelésében, és a fejlődésben lemaradt gyermekek felzárkóztatásában.

Kapcsolattartás formái:

- Személyes kapcsolat a vezetőkön keresztül.
- Együttműködés az óvodai nevelőmunkát segítő szakemberekkel.
- Eseti megbeszélések egy-egy általános, vagy konkrét probléma kapcsán.
- Rendezvényeken való részvétel.

10.4.3 XVIII. kerület SOFI óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Az SNI gyermekek nevelése során állandó partnerünk. A gyermekek képességeinek felmérése után fejlesztési tervet készít, meghatározva a legfontosabb tennivalókat. Figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését, segít az óvónőnek a felkészülésben, folyamatos tanácsadásban.

10.4.4 Gyermekorvos, fogorvos, védőnő

A gyerekorvos és védőnő alkalmyszerű látogatásával segíti a betegségek, testi deformitások megelőzését, kontrollálja a gyerekek testi fejlődését, munkájuk erősíti az egészséges életvitel szokásait.

Kapcsolattartás formái:

- Éves orvosi vizsgálatok, és fogorvosi szűrés.
- Eseti segítségadás.
- Tájékoztató előadások szervezése

10.4.5 Család-és gyermekjóléti szolgálat

A gyermekjóléti szolgálattal alkalmankénti, közös esetek során történő, a gyermek érdekeit figyelembe vevő kapcsolat.

A szociális segítővel való szoros együttműködés a gyermekek szociális kompetenciájának fejlődése érdekében.

10.4.6 Hétszínvirág Óvodáért Egyesület

Az együttműködés célja az óvoda és környezete fejlesztésével a nevelési közösség csoporttudatának erősítése, a környezettudatos gondolkodásra történő nevelés, valamint az óvodai nevelés színvonalának erősítése

10.4.7 Kárpát-medence magyar nyelvű intézményével

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre **törekszik**, és - **lehetőség** szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

11 Szolgáltatásaink

Célunk:

A gyermekek egyéni képességeinek hatékonyabb kibontakoztatása, valamint a hátrányos helyzetből fakadó különbségek megszüntetése érdekében olyan szolgáltatások szervezése melyek hatékonyan segítik, és hozzájárulnak a gyermekek egészséges személyiségfejlődéséhez.

Ezen, szolgáltatásokat a szülőknek nem kell külön igényelnie, amennyiben gyermeke rászorult, a szolgáltatást folyamatosan és rendszerességgel igénybe veheti.

Feltétele:

Szülői hozzájárulás a szűrővizsgálat elvégzéséhez

Szülői nyilatkozat, hogy gyermeke részére kéri a szolgáltatást

A szolgáltatásokat külső szakember végzi az óvodában, meghatározott rendszerességgel, csoport és egyéni beosztással.

A szülők erről tájékoztatást kapnak, élhetnek a fejlesztő foglalkozáson való részvétellel és a fogadóóra lehetőségével.

Logopédia

Beszédhibás, valamint dyslexia veszélyeztetett gyermekek egyéni fejlesztését szolgálja heti 1 alkalommal. Logopédus segítségével nagycsoportos gyerekeknél.

Gyógytorna

Célja: Testi deformitások megelőzése és korrekciója a gyermekek egészséges testi fejlődésének elősegítése.

Fejlesztőpedagógia

Célja: Részképességek, értelmi nevelés fejlesztése.

Pszichológus

Célja: A gyermek személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő- oktató munka hatékonyságának segítése

Térítésmentes szolgáltatás még a hitoktatás, melyet szülői igény szerint szervezünk a délutáni pihenés után. A hitoktatáshoz a feltételeket az óvoda biztosítja, időpontját, helyét a szülőkkel egyeztetve.

12 ZÁRSZÓ

Helyi nevelési programunk figyelembe vette:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló
- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramja
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a nevelési-oktatási intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet
- 32/2012.(X.8) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai neveléséről szóló irányelvek
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 1998. évi XXVI. számú törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

13 Felhasznált irodalom

Porkolábné Dr. Balogh Katalin:

Komplex Prevenációs Óvodai Program,
Budapest 1997.

Nagy Jenőné:

Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel,
Szolnok 1997.

Patócs Béláné:

Mozgás műveltség Fejlesztő Óvodai Nevelési Program

Dr. Tóthszőlősyné Varga Tünde

Mozgásfejlesztés az óvodában
FER – CO Kft 1994

Aszalai Anett, Horváth Judit, Horváthné Csapucha Klára, Dr. Rónai Falus Júlia

Amit az óvónőnek észre kell venni
Flaccus Kiadó Budapest, 2005